

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Державний вищий навчальний заклад "Херсонський державний аграрний університет"
Освітня програма	37233 Економіка
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	051 Економіка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Державний вищий навчальний заклад "Херсонський державний аграрний університет"
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37233
Назва ОП	Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Репіна Інна Миколаївна, Кузіна Вікторія Юріївна, Шалімова Наталія Станіславівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	27.08.2020 р. – 29.08.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <http://www.ksau.kherson.ua/files/akred/samoocosvprog/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9E%D0%9F%20%C2%AB%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0%C2%BB%20ID%2037233.pdf>

Програма візиту експертної групи <http://www.ksau.kherson.ua/files/licenzuvannya/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20051..pdf>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма (ОНП) «Економіка» є актуальною в контексті задоволення кадрових потреб у високопрофесійних фахівцях, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками. ОНП та наповнення програмних результатів навчання в цілому відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за основними дескрипторами. ОНП забезпечується викладачами із належною академічною кваліфікацією, що передбачає можливість в майбутньому формування разових спеціалізованих вчених рад з присудження ступеня доктора філософії. Разом з тим, ОНП та освітня діяльність за нею частково відповідають критеріям, викладеним в Додатку до Положення про акредитацію освітніх програм, адже були виявлені недоліки та слабкі сторони в частині навчання і викладання за освітньою програмою та організації внутрішнього забезпечення якості освітньої програми, які пов'язані з іншими критеріями і є суттєвими, однак можуть бути усунуті протягом одного року.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Зміст відповідає предметній області спеціальності 051, передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) та їх практичну підготовку. ОНП та освітня діяльність орієнтовані на студентоцентризований підхід. Правила прийому доступні та зрозумілі для потенційних вступників, враховують особливості програми, сприяють залученню цілеспрямованих здобувачів ступеня доктора філософії, націлених на навчання та на проведення досліджень. Через наукову роботу аспірантів та їх підготовку під час індивідуальних занять з викладачем та самостійної роботи, забезпечуються вміння започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності. Інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів офіційно оприлюднена на сайті закладу окремо у вигляді робочих навчальних програм та додатково у вигляді анотацій. Налагоджені чисельні зв'язки із навчальними закладами країн-партнерів на основі двосторонніх договорів, що створює умови для науково-інформаційного обміну. Функціонує сектор із запобігання та виявлення корупції, скринька довіри, прийнято Кодекс академічної доброчесності. Створено умови через спеціальний комунікаційний портал для перевірки наукових статей та інших робіт доктора філософії на унікальність системою «Unichek». Ефективно функціонують спеціальні структури з метою сприяння науковим дослідженням: «Школа аграрного лідера», та «Український проект бізнес-розвитку плодоовочівництва» (UHBDP), «Агроінтернаттура». Забезпечено безоплатний доступ викладачів і аспірантів до відповідної інфраструктури і інформаційних ресурсів, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти. Створено умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами, зокрема особам з обмеженими фізичними можливостями, освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти і задовольняє їх потреби і інтереси. Започатковані системи он-лайн опитувань різних груп стейкхолдерів, що дозволить в майбутньому визначати напрями вдосконалення освітньої діяльності та освітнього процесу. Права і обов'язки учасників освітнього процесу врегульовані внутрішніми документами закладу вищої освіти, розміщені на сайті закладу та доступні для всіх стейкхолдерів, заклад також регулярно розміщує інформацію про свою діяльність, студентське життя, результати наукових досліджень тощо. Простежується відповідність наукових тем аспірантів напрямкам досліджень наукових керівників, які є активними дослідниками та беруть участь у виконанні наукових проектів, в тому числі міжнародних. Створені можливості для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти. Існує практика випуску колективних монографій за участю аспірантів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Недостатнє вивчення досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм, що не дозволяє виокремити унікальність власної ОНП, недостатній рівень конкретизації її цілей. Недостатня чіткість при формулюванні окремих ЗК та ПРН. Зміст ОНП та її освітніх компонент не повною мірою забезпечує повноцінну підготовку до дослідницької діяльності за спеціальністю через недостатнє фокусування ОК "Інформаційні системи та комп'ютерні технології у науковій діяльності" на застосування сучасного ІТ-інструментарію при виконанні науково-дослідної роботи. Відсутня диференціація форм і методів навчання для освітніх компонент. Відсутнє методичне забезпечення в репозитарії університету. Обмеження щодо забезпечення формування індивідуальної освітньої траєкторії. Ідентичні програми додаткового та фахового вступних іспитів, застосування тестових питань. По окремих аспірантам можливості формування разових СВР поки що є низькими, враховуючи недостатність наукових публікацій штатних НПП. Окремі теми, присвячені туризму, готельним мережам, пограничні зі спеціальностями 241, 242, хоча ОНП не є міждисциплінарною. Недостатній рівень внутрішньої системи забезпечення якості освіти в частині організації роботи її рівнів, їх взаємодії з метою вчасного виявлення недоліків та реагування на них, недотримання вимог щодо публічності та прозорості. Відсутність системності щодо співпраці із стейкхолдерами, врахування їх позицій та потреб. Недостатній рівень організаційної підтримки аспірантів сфері публікацій через

відсутність практики випуску власних фахових та нефахових видань з економіки. Рекомендації: уточнити Стратегію розвитку закладу, конкретизувати цілі та основний фокус ОНП; оптимізувати структуру ОНП та навчального плану, уточнити формулювання ЗК та ПРН; розширити перелік вибіркового дисциплін, переглянути мінімальний контингент групи для їх вивчення, розпочати процедуру запровадження автоматизованого вибору дисциплін; урізноманітнити програми додаткового та фахового вступних іспитів; для контролю використовувати не тільки тести, а й інші види завдань; організувати методичні семінари для обговорення та визначення пріоритетних методів навчання для досягнення ПРН за ОК; доопрацювати зміст ОК «Інформаційні системи та комп'ютерні технології у науковій діяльності», розширити перелік програмного забезпечення та передбачити лабораторні роботи; наповнити репозитарій навчально-методичними комплексами; розглянути можливість відкриття програм підвищення кваліфікації НПП; передбачити обов'язковість залучення до процесів зміни освітніх програм здобувачів, роботодавців (без змішаного статусу) та інших стейкхолдерів, розширити їх коло; активізувати публікаційну активність НПП з метою забезпечення спроможності створення разових СВР, розглянути необхідність уточнення окремих тем; запровадити випуск нефахового збірника, активізувати роботу щодо відновлення випуску фахового видання з метою організаційної підтримки аспірантів.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Експертна група на підставі аналізу двох редакцій освітньо-наукової програми – 2016 року (затверджена 31.03.2016 р. http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/ОНП%20Економіка%202016%20.pdf) та 2019 року (затверджена 24 червня 2019 року http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/ОНП%20Ph.D.%20Економіка%202019%20.pdf), вважає за необхідне зауважити, що цілі (мета) ОНП сформульовані в широкій редакції і сфокусовані на підготовку «висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих у європейський та світовий простір науковців і науково-педагогічних кадрів спеціальності 051 «Економіка» здатних до продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, а також проведення власного оригінального наукового дослідження» (ОНП 2019 року), що відповідає опису 9-го рівня НРК. Місія та стратегічні цілі закладу встановлені Стратегією розвитку ДВНЗ «ХДАУ» на 2020-2024 рр. (затверджена 27.02.2020 р.) <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Стратегія%20розвитку%20%20ХДАУ%20на%202020-2024%20рр..pdf>. Фокус місії зорієнтований на підготовку «висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців міжнародного рівня». Отже, експертна група має підстави підтвердити відповідність цілей ОНП та стратегії закладу. Але Стратегією закладу зазначений вище головний фокус деталізований і у при формулюванні місії визначено основні засади, на яких він будується, а саме: «імплементация інноваційної моделі освіти», «екологізація навчального процесу», «інтеграція освітньої, наукової та виробничої діяльності», «формування активної громадянської позиції здобувачів вищої освіти». Але ці засади не знайшли відображення в задекларованих цілях ОНП, що, на думку експертної групи, вимагає їх уточнення та відхід від загальних фраз. Разом з тим, експертна група вважає за доцільне, враховуючи зміну статусу закладу на «аграрно-економічний» (наказ МОН від 14.02.2020 р. №210 щодо перейменування ДВНЗ «ХДАУ» та ДВНЗ «ХДАЕУ»), рекомендувати після уточнення Місії закладу та в цілому Стратегії закладу уточнити головну ціль ОНП на відповідність даним документам. Необхідність цього, з одного боку, підтверджують проведені зустрічі, оскільки унікальність ОНП розробники вбачають саме в поєднанні аграрного сектору та економіки, що представлено в спеціальному фокусі ОНП, але з іншого боку, вивчення тем дисертаційних робіт показує, що вони охоплюють і інші галузі економіки (підкритерій 10.1).

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Результати ознайомлення з ОНП (2016 р. та 2019 р.), проведені зустрічі показали, що процес залучення здобувачів, роботодавців та інших стейкхолдерів до процесів визначення та перегляду ОНП активізується. Факт включення здобувачів до проектної групи підтверджений і формально (ОНП 2019 року) і в процесі спілкування із здобувачем 4-го року навчання Стукан Т.М. Факти проведення опитувань здобувачів підтвердили на зустрічі аспіранти, їх результати оприлюднено на сайті <http://www.ksau.kherson.ua/component/content/article/28-2011-04-28-13-52-47/2011-06-20-14-36-00/4544-rezopzdob.html>. В контексті оцінки зв'язків із роботодавцями експертна група звертає увагу, що запрошені на Зустріч.5 представники роботодавців та інші стейкхолдери є одночасно і здобувачами даної

ОНП: Чечоткін В.В. – керівник напрямку по просуванню послуг бюджетним організаціям ХФ КБ АТ «Приватбанк», здобувач 4-го року (2016 р. вступу), член проектної групи підготовки ОНП 2019 року як роботодавця; Кручиненко В.А. – голова Ради роботодавців економічного факультету ХДАУ, директор ТОВ «Фінансова компанія ЕЛІТ-Фактор», здобувач 2-го року (2018 р. вступу); Деркач В.А. – директор СТОВ «Берегиня», здобувач 1-го року (2019 р. вступу). Заявлені в Програмі Рубан Р.І. (директор обласного відділення ПАТ «Промінвестбанк») та Дудченко В.В. (директор Інституту рису НААН України) не змогли бути присутні на зустрічі. Враховуючи, що формування переліку осіб, запрошених на зустріч як роботодавці, здійснювалося самим закладом, застосований підхід не дозволяє зробити висновок про системність та цілісність в роботі, а також про доцільність обраних пріоритетів співпраці, оскільки: 1) залучені стейкхолдери зі змішаним статусом здобувачів та роботодавців; 2) не було отримано підтвердження щодо реальної співпраці з іншими закладами вищої та фахової передвищої освіти регіону; 3) акцент робиться на співпрацю з представниками банківських установ та сільськогосподарських підприємств, хоча в ОНП заявлений ширший перелік місць для працевлаштування; 4) ознайомлення з проектом ОНП http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/Проект%20ОНП%20%20051%20PhD%202020.pdf показало, що до складу робочої групи включено лише одного представника роботодавців – Чечоткіна В.В. Разом з тим експертна група відмічає про наявність потенціалу щодо розвитку співпраці. Під час зустрічі з групою забезпечення та проектною групою та фінальної зустрічі на питання експертної групи щодо напрямів співробітництва з місцевими органами управління, регіональними агенціями, іншими громадськими організаціями було отримано відповідь щодо співпраці, в тому числі і при підготовці Стратегії розвитку Херсонської області. Серед рецензій на ОНП 2019 р. є рецензії д.е.н., проф., декана економічного факультету Місюка М.В. (ПДАТУ), д.е.н., проф., зав. кафедри банківської справи та страхування Худолій Л.М. (НУБІП), заступника директора Департаменту розвитку сільського господарства та зрошення Херсонської ОДА Степанової М.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Результати зустрічей з гарантом, групою забезпечення та проектною групою дозволяють підтвердити, що наявні міжнародні зв'язки університету в рамках підписаних договорів про співробітництво <http://www.ksau.kherson.ua/infokval-22.html> стали основою при вивченні досвіду зарубіжних закладів вищої освіти, перелік яких заявлений у відомостях про самооцінювання: Гродненський державний аграрний університет (Республіка Білорусь); Аграрний університет міста Пловдив (Болгарія); Malopolska School of Public Administration University of Economics (Польща); Білоруський торгово-економічний університет споживчої кооперації. Разом з тим, декларація застосованого досвіду обмежена загальними фразами і відсутня чіткість щодо врахованих пропозицій. В процесі зустрічей було отримано підтвердження використання досвіду НУ «Києво-Могилянська академія» щодо впровадження нових дисциплін в ОНП 2019 р. «Аспірантський дослідницький семінар» та «Розробка дисертаційного проекту» тощо. У відомостях про самооцінювання зроблено посилання і на відповідний досвід КНУ ім. Т. Шевченка та НУБІП, проте вивчення ОНП 2016-2019 рр. КНУ ім. Шевченка http://asp.univ.kiev.ua/doc/ONP_PHD/051_2018.pdf та НУБІП <https://nubip.edu.ua/node/79064> показало, що такі дисципліни там відсутні. Але експертна група вважає за доцільне звернути увагу на те, що у відомостях про самооцінювання не було зазначено про вивчення досвіду ЗВО аграрного та аграрно-економічного профілю з метою визначення власної унікальності щодо поєднання аграрного профілю та економічних досліджень. Відповідне підтвердження не було отримано і в процесі проведених зустрічей, хоча на запитання експертної групи щодо ЗВО, з якими підтримується співпраця в сфері захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук, було названо такі університети як МНАУ, СНАУ, ДДАЕУ, НУБІП. Зустріч з роботодавцями-здобувачами (Чечоткін В.В. – керівник напрямку по просуванню послуг бюджетним організаціям ХФ КБ АТ «Приватбанк»; Кручиненко В.А. – голова Ради роботодавців економічного факультету ХДАУ, директор ТОВ «Фінансова компанія ЕЛІТ-Фактор»; Деркач В.А. – директор СТОВ «Берегиня»), Яценко А.А. – в.о. голови ОП «Спільки економістів України», випускниками аспірантури з економічних спеціальностей попередніх років, які наразі працюють в ХДАУ (Карнаушенко А.С. та Бойко В.О.), дозволяє підтвердити факт врахування галузевого та регіонального контексту: аграрне спрямування та експортноорієнтоване аграрне виробництво. Спількування підтвердило їх відгуки про освітню програму, а також те, що цілі освітньої програми, її фокус та програмні результати навчання дозволяють випускникам програми бути конкурентоспроможними на ринку праці в регіоні. Тенденції розвитку спеціальності враховуються на основі їх моніторингу, який здійснюється, в першу чергу, науковими керівниками, які одночасно є і викладачами по даній ОНП, про що свідчать результати їх наукової діяльності.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт для третього (освітньо-наукового) рівня «доктор філософії» зі спеціальності 051 «Економіка» відсутній. В процесі зустрічей з гарантом та групою забезпечення й проектною групою було отримано підтвердження факту врахування вимог Національної рамки кваліфікації відповідних редакцій для розробки ОНП 2016 та 2019 року. Змістовий аналіз ОНП та представлених робочих матриць дозволяє зробити висновок, що змістовне наповнення програмних результатів навчання в цілому відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій для третього

(освітньо-наукового) рівня вищої освіти за основними дескрипторами, а самі програмні результати дозволять здобувачам розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачають глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. Разом з тим, експертна група вважає за необхідне звернути увагу на окремі нелогічні формулювання загальних компетентностей: ЗК1, ЗК 3 та ЗК 5 суперечать одна одній, адже ЗК 1 передбачає здатність досконалого володіння іноземними мовами з метою здійснення наукової комунікації, ЗК 3 - здатність розуміти та аналізувати іншомовну наукову інформацію в усній та письмовій формах, а ЗК 5 - здатність формувати та викладати результати своїх наукових досліджень українською та іноземною мовами. Експертна група рекомендує уточнити формулювання, оскільки «досконале володіння» покриває всі компетентності, пов'язані з іноземними мовами. Експертна група звертає увагу, що фахова компетентність (ФК5) та програмний результат навчання (ПРН 11), які враховують фокус ОНП на аграрну економіку, не пов'язані між собою, оскільки ФК5 передбачає «здатність виявляти і розв'язувати комплексні проблеми розвитку аграрної економіки та її окремих галузей», а ПРН 11 лише знати «сутність економічної політики, економіки, аграрної економіки». Також експертна група рекомендує переформулювати ПРН 11 та ПРН 13 з використанням термінів «розробляти, застосовувати, реалізовувати», а не обмежувати ПРН лише наявністю теоретичних знань.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

1. Місія та стратегічні цілі закладу базуються на засадах, які відповідають сучасним тенденціям в сфері освіти та науки, що є важливою передумовою для розвитку та вдосконалення ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

1. Недостатній рівень конкретизації цілей та основного фокусу ОНП, відсутність уточнення Стратегії розвитку закладу відповідно до його перейменування. Рекомендації: уточнити Стратегію розвитку закладу відповідно до зміни його статусу з аграрного та аграрно-економічний університет, конкретизувати цілі та основний фокус ОНП в напрямку врахування її унікальності та відповідності місії та стратегічним цілям закладу, відійти від загальних фраз при формуванні цілі ОНП, що дозволить підвищити її конкурентоспроможність. 2. Відсутність системності щодо співпраці із стейкхолдерами та щодо врахування позицій та потреб зацікавлених сторін. Рекомендації: розширити коло залучених до обговорення ОНП стейкхолдерів, включивши до їх складу представників органів державного управління (місцевого та загальнодержавного рівня), органів місцевого самоврядування, громадських організацій, агенцій місцевого розвитку, професійних федерацій, представників інших закладів вищої освіти, фахової та передвищої освіти регіону; розглянути доцільність впровадження різноманітних форм визначення позицій та потреб роботодавців та інших стейкхолдерів, в тому числі через формальні анкетування (опитування). 3. Недостатнє вивчення досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм, що не дозволяє виокремити унікальність власної ОНП. Рекомендації: розширювати перелік іноземних освітніх програм, досвід яких може бути використаний при удосконаленні власної освітньої програми, використовуючи значну кількість іноземних закладів вищої освіти та міжнародних асоціацій, з якими укладено угоди про співробітництво, вивчити досвід вітчизняних програм аналогічних профільних (аграрних та аграрно-економічних) університетів з метою уточнення цілей та удосконалення власної ОНП, що дозволить конкретизувати її унікальність та підвищити конкурентоспроможність. 4. Недостатня чіткість при формулюванні окремих загальних компетентностей та програмних результатів навчання. Рекомендації: при доопрацюванні існуючого проекту ОНП http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/Проект%20ОНП%20%20051%20PhD%202020.pdf уточнити формулювання загальних компетентностей, які мають відношення до мовних компетентностей, та формулювання окремих програмних результатів навчання в частині відображення в них не просто знань, а саме використання «спеціалізованих умінь/навичок і методів, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій», що відповідає 8-му рівню нової редакції Національної рамки кваліфікації відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року №519, врахувати інші зміни у формулюванні знань, умінь/навичок, комунікації, автономності та відповідальності відповідно до нової редакції НРК 2020 року.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 1.1-1.4: цілі програми відповідають стратегії закладу, при їх визначенні та формулюванні програмних результатів навчання враховуються позиції окремих стейкхолдерів, тенденції розвитку спеціальності, галузевий та регіональний аспект, досвід інших

програм; програма 2019 року в цілому відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій для третього (освітньо-наукового) рівня. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, а також такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, урахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми за критерієм 1 і їх більш вагомий вплив за критерієм 8, експертна група вважає можливим стверджувати про загалом відповідність освітньої програми критерію 1 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

При формуванні ОНП (2016 та 2019 р.) дотримані вимоги щодо її обсягу (60 кр. ЄКТС) та вибіркової складової: 17 кр. в ОНП 2016 року (28,3%) та 15 кр. в ОНП 2019 року (25%) відведено на вибіркові навчальні дисципліни вільного вибору здобувачів. Обов'язкові чотири освітні складові сформовані так: на оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями виділено 6 кр. – ЗП.01 «Філософія» (2016-2018 рр.) та ОК.02 «Філософія науки» (2019 р.); на здобуття мовних компетентностей виділено 8 кр. – ЗП.02 «Іноземна мова» (2016-2018 рр.), ОК.05 «Іноземна мова професійного спілкування» (2019 р.); на набуття універсальних навичок дослідника, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами в 2016-2018 рр. було виділено 12 кр. (ЗПСВ.01 «Методологія та організація наукових досліджень» - 3 кр., ЗПСВ.02 «Організація управління науковими проектами» - 3 кр., ЗПСВ.03 «Педагогіка вищої школи» - 3 кр., ППСВ.01 «Методика дослідної справи в економіці» - 3 кр.); в ОНП 2019 р. - 23 кр. (ОК.01 «Методологія та організація наукових досліджень» - 3 кр., ОК.03 «Розробка дисертаційного проекту» - 3 кр., ОК.04 «Аспірантський дослідницький семінар» - 4 кр., ОК.06 «Інформаційні системи та комп'ютерні технології у науковій діяльності» - 3 кр., ОК.07 «Організація управління науковими проектами та захист інтелектуальної власності» - 3 кр., ОК.08 «Педагогіка вищої школи» - 3 кр., ПП.01 «Педагогічна практика» - 4 кр.). на здобуття глибинних знань зі спеціальності в 2016-2018 рр. виділено 7 кр. (ПП.01 «Спеціальність «Економіка»» - 7 кр.), в ОНП 2019 року – 8 кр. (ОК.09 «Аграрна економіка» - 4 кр., ОК.10 «Спеціальність «Економіка» - 4 кр.). Отже, вимоги щодо обсягів в 2016-2018 рр. були не дотримані лише в частині здобуття глибинних знань зі спеціальностей, оскільки п. 27 Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) були встановлені вимоги щодо мінімального обсягу в 12 кр. Вплив цієї слабкої сторони був частково зменшений тим, що вибіркові дисципліни сформовані в основному за рахунок дисциплін, які спрямовані на формування глибинних знань зі спеціальності (крім однієї – «Медіаосвіта та медіаграмотність»). Експертна група звертає увагу, що дисципліна «Інформаційні системи та комп'ютерні технології у науковій діяльності» в планах 2016-2018 рр. була в складі вибірових компонент, отже набуття таких компетентностей як «застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності» було залежним від вибору аспірантів. В ОНП 2019 р. дисципліна була перенесена до блоку обов'язкових компонент. Також в 2016-2018 рр. на педагогічну практику було відведено один тиждень на першому курсі без виокремлення кредитів, в ОНП 2019 р. внесені зміни (в т.ч. і враховуючи побажання здобувачів, що вони підкреслили на зустрічі): виокремлено 4 кр. на педагогічну практику і передбачено 4 тижні на третьому курсі.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОНП (2016 та 2019 рр.) має в цілому чітку структуру, а послідовність вивчення обов'язкових компонент (7 в ОНП 2016 р., 11 в ОНП 2019 р.) – в цілому обґрунтованою та логічною. Оцінюючи ОНП 2019 р., експертна група, віддаючи належне автономії університету, вважає за доцільне зазначити, що три ОК: ОК.01 в частині теми 9, ОК.03 та ОК.04 є в певній мірі дублюючими, про що свідчать РНП http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/robprog/051/. На зустрічах було отримано запевнення від здобувачів, що це відповідає їх інтересам, але, на погляд експертної групи, можна було б оптимізувати структуру ОНП і перерозподілити кредити або на здобуття глибинних знань зі спеціальності (зауваження по підкритерію 2.1) або на досягнення ПРН та набутті ЗК й ФК в сфері застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, при аналізі управлінських рішень, комп'ютерного моделювання та комплексного економічного аналізу в умовах ризику і невизначеності (ЗК6, ФК4, ПРН 9, ПРН 10 ОНП 2019 р.). Остання пропозиція зумовлена тим, що вивчення РНП ОК.06 http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/robprog/051/РП%20Інформаційні%20системи%20та%20комп'ютерні%20технології%20у%20науковій%20діяльності%202019.pdf показало, що теми 1-4 присвячені загальним поняттям щодо інформаційних та інтернет-мереж, а тема 5 - обробці наукових даних за допомогою Microsoft Excel, що не повною мірою відповідає ПРН та потребам аспірантів. Нелогічність структури ОНП, на думку експертної групи, також в тому, що її вивчення передбачено на II курсі (IV семестр), а опанування двох обов'язкових дисциплін зі спеціальності («Аграрна економіка» та «Спеціальність «Економіка») передбачено раніше. Враховуючи, що в ОНП 2016 р. ця дисципліна була включена до складу вибірових, експертна група мусить констатувати наявність недоліку в частині досягнення ПРН, ЗК та ФК в сфері застосування сучасних інформаційних технологій, але, на її погляд, це є в більшій мірі наслідком недоліку по критерію 4 в частині вибору форм і методів навчання та

оновлення змісту освітніх компонентів. Також експертна група звертає увагу на те, що НП 2016, 2017 та 2018 рр. є ідентичними між собою, але в самій ОНП 2016 р. є невідповідність між дисциплінами в таблиці 2. та таблиці 3 й наведеними анотаціями дисциплін, а саме: в таблиці 2 зазначено серед обов'язкових компонент - «Методика дослідної справи в економіці», а серед вибіркового «Економіка підприємств аграрного сектору», а в таблиці 3 та анотаціях - «Методика досліджень аграрних ринків» й «Планування в аграрній економіці». Структура НП 2019 р. відповідає ОНП 2019 р., але принцип поділу обов'язкових компонентів, обраний закладом (дисципліни циклів загальнонаукової, мовної та спеціальної (фахової) підготовки), за формальними ознаками не повністю узгоджується із структурою освітніх складових, передбачених Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах).

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності. Обов'язкові та вибіркові освітні компоненти мають тісний зв'язок зі спеціальністю та предметною областю, охоплюють як теоретичний, так і практичний зміст предметної області.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Результати зустрічей показали, що створені умови для різних напрямів формування індивідуальної освітньої траєкторії: вільний вибір тематики наукового дослідження; гнучка організація форми навчання та можливість її вибору при вступі (очна денна, вечірня); можливість отримання наукового консультування, виконання дослідження за індивідуальним планом, вибору баз та формування програми педагогічної практики, участі в програмах академічної мобільності; наявність механізму вибору вибіркового дисциплін. Спількування зі здобувачами показало їх розуміння цих форм та фактичне застосування. Процедури вибору передбачені Положенням про вибіркові дисципліни (затверджено 27.11.2019 р.) <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20вибіркові%20дисципліни%20у%20ДВНЗ%20ХДАУ>.pdf, Положенням про освітні програми (затверджено 21.06.2018 р.) <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20освітні%20програми.pdf>, Положенням про організацію освітнього процесу (затверджено 22.01.2020 р.) <http://www.ksau.kherson.ua/files/Положення%20про%20організацію%20освітнього%20процесу%20у%20ДВНЗ%20ХДАУ>.pdf. Процедура вибору передбачає ознайомлення здобувачів зі змістом дисциплін та формування письмових заяв. Положенням про освітні програми (п. 2.7.3.) встановлено мінімальну кількість аспірантів для формування групи – 5 осіб. Здобувачі підтвердили, що при різному первісному виборі, вони узгоджують його між собою, щоб прийти до єдиної думки та вибору. Цей норматив, враховуючи контингент, на думку експертної групи, потребує перегляду в бік зменшення та переходу до індивідуальної роботи. В ОНП 2016 р. та НП 2016-2018 рр. було передбачено виділення блоку «вибір закладу вищої освіти» в складі однієї дисципліни. Разом з тим, це не вплинуло на недотримання вимог Закону України «Про вищу освіту» (підкритерій 2.1). В ОНП та НП 2019 р. цей блок було вилучено. В ОНП 2016 р. застосовувався підхід щодо формування вибіркової складової, який полягав у пропонуванні 5 блоків по 2 дисципліни, з них 3 блоки по 3 кр. і 2 блоки по 4 кр. В ОНП 2019 р. пропонується 3 блоки по 2 дисципліни по 5 кр. Вибіркові дисципліни присвячені глибинним знанням зі спеціальності і доцільно розглянути питання щодо розширення їх переліку не лише в частині охоплення всіх груп освітніх складових ОНП, а і за рахунок дисциплін, присвячених проблемам мікрорівня за видами економічної діяльності (зауваження по підкритерію 10.1, враховуючи теми дисертаційних досліджень). В проекті ОНП http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/Проект%20ОНП%20%20051%20PhD%202020.pdf знову передбачено блокувний вибір чітко визначених дисциплін зі збереженням їх чіткого розподілу за семестрами (табл. 4.1. та 4.2.). Експертна група звертає увагу, що в Положенні про вибіркові дисципліни передбачено, що з 1.09.2020 р. реалізація вільного вибору здобувачами має здійснюватися шляхом вибору окремих дисципліни з переліку, що мало бути враховано при формуванні проекту 2020 року.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОНП передбачає здобуття практичних компетентностей за допомогою практичної складової освітніх компонентів (практичних занять), запроваджених форм та методів оцінювання, залучення здобувачів до виконання науково-дослідних робіт, а також за допомогою педагогічної практики (ПП.01, обсяг 4 кредити). Педагогічна практика, http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/robprog/051/РП_Педагогічна%20практика%202019%20%20.pdf, є обов'язковим компонентом ОНП та дозволяє сформувати у здобувачів фахові компетентності до викладацької діяльності. Представлені закладом зразки матеріалів, якими оформлюються результати практики (звіт з педагогічної практики), дозволяють підтвердити можливість здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності у закладах вищої освіти. Здобувачі показали належний рівень обізнаності із завданнями та процедурами, відзначили достатній рівень якості керівництва практикою.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Аналіз ОНП, робочих навчальних програм, результати зустрічей із здобувачами, науковими керівниками та науково-педагогічним персоналом дає можливість експертній групі підтвердити наявність умов для набуття здобувачами соціальних навичок (soft skills), заявлених у відомостях про самооцінювання, а саме: креативне мислення, самопрезентація, тайм-менеджмент, комунікативність, гнучкість та адаптивність, лідерство, конфлікт-менеджмент, робота у команді тощо. Спілкування з НПП щодо методів навчання та їх інноваційності (дискусії, співбесіда, кейс-методи, презентації, робота в малих групах, упереджувальні лекції, комплексні групові проекти) дає можливість підтвердити формування навичок «soft skills» в рамках всіх освітніх компонент. Також в процесі спілкування із науковими керівниками та здобувачами було отримано докази того, що процес підготовки дисертаційного дослідження, науково-дослідна діяльність аспірантів та представлення її результатів (участь у науково-практичних конференціях, науково-методичних семінарах, залучення аспірантів до виконання проектів та науково-дослідних робіт) також включає інструменти, які дозволяють набутти соціальні та комунікаційні навички soft skills у здобувачів. Разом з тим, експертна група вважає, що введення до переліку вибіркового дисциплін спеціалізованих освітніх компонент, спрямованих не лише на здобуття глибоких знань із спеціальності, а і на формування системного наукового світогляду, професійної етики, загального культурного кругозору, набуття універсальних навичок дослідника дозволить забезпечити специфічні потреби здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня щодо набуття soft skills.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт доктора філософії з економіки відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

За результатами аналізу ОНП, навчального плану, зустрічей зі здобувачами експертна група має можливість підтвердити, що обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів в цілому є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Тривалість теоретичного навчання, практики та сесії визначено, враховуючи максимальне обмеження в 1,5 кредити на тиждень. Але самостійна робота для всіх освітніх компонент становить 75%, відповідно аудиторне навантаження – 25%, хоча в Положенні про освітні програми <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20освітні%20програми.pdf> встановлені обмеження обсягу аудиторної роботи здобувачів вищої освіти в межах від 1/3 до 2/3 обсягу 1 кредиту ЄКТС. Тижневе навантаження в аудиторних годинах становить, відповідно, з 1 по 5 сем - 9 год., 8 год., 11 год., 7 год., 5 год. Але експертна група звертає увагу, що Положенням про освітні програми встановлено максимальне аудиторне тижневе навантаження за денною формою навчання для підготовки докторів філософії – 10 год., отже фактично не дотримані норми внутрішніх документів. Отже, експертна група зазначає, що фактів надмірного навантаження на здобувачів не встановлено, що було підтверджено і під час спілкування зі здобувачами вищої освіти. Навпаки, є необхідність розглянути доцільність оптимізації тривалості теоретичного навчання (2,5 семестри), враховуючи обсяги аудиторних контактних годин, а також структурно-логічну схему вивчення освітніх компонент з метою дотримання максимального тижневого навчального навантаження. Вимоги щодо формування навчального плану аспірантури, встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), дотримані: план містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

ОНП не передбачає підготовку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня за дуальною формою освіти. Експертна група може констатувати наявність окремих елементів дуальної освіти, які фактично впроваджені в рамках педагогічної практики.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

1. Зміст ОНП відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності, передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) та їх практичну підготовку. 2. ОНП та освітня діяльність орієнтовані на студентоцентрикований підхід, використовується певний набір напрямів формування індивідуальної освітньої траєкторії студента.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

1. Нелогічна структура ОНП та НП за окремими елементами, а саме: значний обсяг кредитів на набуття універсальних навичок дослідника в частині здійснення дисертаційного дослідження за рахунок трьох обов'язкових ОК, які в певній мірі дублюють окремі теми, при меншій кількості кредитів, виділених на здобуття глибинних знань зі спеціальності та навичок щодо застосування сучасних інформаційних технологій; наявність недоліку в частині досягнення ПРН та ФК в сфері застосування сучасних інформаційних технологій за рахунок ОК.06 через його наповнення та послідовність вивчення (дисципліни зі спеціальності передують його вивченню). Рекомендації: розглянути доцільність оптимізації структури ОНП і перерозподілити кредити або на здобуття глибинних знань зі спеціальності або на вирішення проблеми досягнення ПРН та набуття таких компетентностей як «застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності»; доопрацювати наповнення ОК.06 відповідно до заявлених ПРН та ФК. 2. Обмеження в процедурі вибору дисциплін, а саме: встановлення мінімальної кількості здобувачів для формування групи, яка не відповідає контингенту; представлення в переліку вибіркового дисциплін освітніх компонент, спрямованих в основному на здобуття глибинних знань із спеціальності; застосування паперової традиційної процедури вибору при наявності електронних навчальних платформ; передбачення в проекті ОНП блокової системи при наявності внутрішніх нормативних вимог переходу з 1.09.2020 р. до вибору з широкого переліку. Рекомендації: розширити перелік вибіркового дисциплін і ввести вибіркові освітні компоненти з усіх груп освітньої складової, а також присвячені проблемам мікрорівня за окремими видами економічної діяльності; активізувати практику вибору дисциплін з інших освітніх програм університету; доопрацювати проект ОНП в частині передбачення можливості вибору з широкого переліку; переглянути мінімальний контингент групи для вивчення вибіркової дисципліни; розпочати процедуру запровадження автоматизованого вибору дисциплін, враховуючи наявні в закладі електронні навчальні платформи. 3. Нелогічна побудова навчального плану в частині визначення фактичного навантаження, невідповідність внутрішнім документами в частині встановлення максимального тижневого аудиторного навантаження, розподіл компонентів в ОНП та НП за групами, які не повністю узгоджені з Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти. Рекомендації: розглянути доцільність оптимізації тривалості теоретичного навчання (2,5 семестри), враховуючи можливість збільшення обсягів аудиторних контактних годин, а також уточнення структурно-логічної схеми вивчення освітніх компонент з метою дотримання максимального тижневого навчального навантаження, передбаченого внутрішніми нормативними документами; розглянути питання щодо уточнення структури ОНП та НП, яке б відповідало вимогам щодо структури освітньої складової в діючих нормативних документах.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 2.1-2.9: обсяг програми відповідає вимогам законодавства щодо навантаження в кредитах ЄКТС, її зміст відповідає предметній області, є можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, передбачена належна практична підготовка, а також набуття soft skills, фактичне навантаження є в цілому адекватним. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми за критерієм 2 та їх більш вагомий вплив на оцінку за критерієм 4 та 8, експертна група вважає можливим стверджувати про загалом відповідність освітньої програми критерію 2 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому в ХДАУ на навчання за ОНП є чіткими, зрозумілими. Передбачається їх оприлюднення на офіційному сайті ЗВО одночасно на двох сторінках: 1) сторінка “Відділ аспірантури та докторантури” містить вкладку “Умови вступу” <http://www.ksau.kherson.ua/viddilaspir/doaspirantury.html>, на якій розміщено інформацію щодо приймальної та апеляційної комісії, і графіку роботи приймальної комісії; 2) сторінка “Абітурієнту”, яка

містить дві окремі вкладки “Правила прийому” <http://www.ksau.kherson.ua/abiturientu/pravila.html>) та “Програми вступних випробувань” з оприлюдненими Програмами фахового та додаткового іспитів (<http://www.ksau.kherson.ua/pvv/4992-pvvmag.html>), а також програмою співбесіди з тематики дослідження. Експертна група може констатувати повноту оприлюднення інформації, необхідної для вступника, але звертає увагу на її розрізнене розташування, що не є зручним для користувача. Правила прийому не містять ознак дискримінації для потенційних вступників на навчання, зокрема і за даною ОНП.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Відповідно до Правил прийому <http://www.ksau.kherson.ua/abiturientu/pravila.html>, вступні випробування проходять за конкурсним відбором осіб на навчання в аспірантурі і складаються зі вступного іспиту зі спеціальності та вступного іспиту з іноземної мови, а також співбесіди з тематики наукового дослідження. Вступник, який підтвердив свій рівень (не нижче рівня B2) знання англійської мови дійсним сертифікатом тестів TOEFL, IELTS, CEA; німецької - TestDaF; французької - DELF або DALF, звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови та прирівнюється до результатів з найвищим балом. Відповідно до Правил прийому особам «ХДАУ», які вступають до аспірантури з іншої галузі знань, ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), призначається додаткове вступне випробування. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметною комісією, члени якої затверджуються наказом ректора. Предметні комісії формують програми вступних випробувань, які затверджуються головою приймальної комісії. Програми відповідають специфіці спеціальності та включають в себе орієнтовану тематику питань, список рекомендованої літератури та критерії оцінювання. Правила прийому змінюються у відповідності до Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України, законів України та інструктивних листів. Абітурієнт обирає наукового керівника відповідно до кола наукових інтересів та інформації на сайті. Програма іспиту зі спеціальності за відповідною ОНП враховує особливості ОНП та дозволяє залучити на навчання в аспірантурі осіб, які націлені на проведення досліджень в галузі. Формами навчання на освітній програмі «Економіка» є заочна та денна. Програма вступних іспитів та програма співбесіди розміщена на сайті та доступна для всіх стейкхолдерів <http://www.ksau.kherson.ua/pvv/4992-pvvmag.html>. Структура додаткового та фахового іспитів включають питання з дисциплін “Економіка підприємства”, “Економічне управління підприємством”, “Конкурентоспроможність підприємства”, “Управління проектами”, тобто враховують особливості даної ОНП. Але програми фахового та додаткового іспитів майже ідентичні за структурою та змістом, їх відмінність не відображена в програмах, що не дозволяє стверджувати про чіткість правил прийому і для здобувачів. Також заявлені в програмах правила та шкали оцінювання показують, що для фахового та додаткового іспитів використовуються тести. Використання тестів, на думку експертної групи, не дозволяє в достатній мірі оцінити рівень підготовки абітурієнта до проведення науково-дослідної діяльності та виконання дисертаційного дослідження.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, регулюється згідно статті 46 Закону України «Про вищу освіту» такими внутрішніми документами: Положення про організацію освітнього процесу <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20організацію%20освітнього%20процесу%20в%20ОДВНЗ%20«ХДАУ».pdf> Положення про перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20порядок%20перезарахування%20навчальних%20дисциплін%20та%20визначення%20%20академічної%20%20різниці%20%20оу%20%20ОДВНЗ%20%20«ХДАУ»%20.pdf> Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук [http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20підготовку%20здобувачів%20вищої%20освіти%20ступеня%20доктора%20філософії%20та%20доктора%20наук%20\(2017\).pdf](http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20підготовку%20здобувачів%20вищої%20освіти%20ступеня%20доктора%20філософії%20та%20доктора%20наук%20(2017).pdf) Визнання результатів навчання здобувачів, які беруть участь в міжнародній академічній мобільності, регулюється Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність <http://www.ksau.kherson.ua/files/osvita-pologennya/Положення%20про%20порядок%20реалізації%20права%20на%20академічну%20мобільність.pdf> Всі зазначені положення висвітлені на сайті університету. Випадків застосування правил визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, за даною ОНП не було, що підтвердили і НПП, і здобувачі.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті <http://www.ksau.kherson.ua/files/osvita-pologennya/Положення%20про%20неформальну%20освіту.pdf>. Ознайомитися учасникам освітнього процесу з положенням можна на офіційному сайті університету в розділі «Освіта», підрозділ «Положення». Експертна група

відмічає, що правила є чіткими та зрозумілими: розроблені відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту»; регламентують порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті і поетапну процедуру обробки документації щодо атестації та комісійний розгляд пред'явлених документів із складанням протоколу за підсумками роботи комісії. Але практики визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, за даною ОНП не було, що підтвердили і НПП, і здобувачі.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

1. Правила прийому на ОНП доступні та зрозумілі для потенційних вступників, враховують особливості програми. Заклад також регулярно розміщує інформацію про свою діяльність, студентське життя, результати наукових досліджень тощо.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

1. Інформація для здобувачів ступеня доктора філософії на сайті університету розміщена розрізнено на сторінках відділу аспірантури та докторантури та абітурієнта одночасно, що спричиняє незручності в користуванні. Рекомендації: для зручності користування рекомендовано обрати один з двох способів розміщення інформації: 1) розміщувати в повному обсязі і на сторінці “Абітурієнту” і на сторінці “Відділ аспірантури та докторантури”; 2) розміщувати в повному обсязі на сторінці “Абітурієнту” і вилучити вкладку “Умови вступу” на сторінці “Відділ аспірантури та докторантури”. 2. Відсутня практика визнання результатів навчання у неформальній освіті, що говорить про недостатнє використання її можливостей. Рекомендації: розширювати та стимулювати практику використання механізмів зарахування результатів, отриманих у неформальній освіті, що значно б підсилило ОНП та підвищило її конкурентоспроможність. 3. Ідентичність програм додаткового та фахового вступних іспитів, застосування лише тестових питань при їх проведенні. Рекомендації: диференціювати зміст програм додаткового та фахового вступних іспитів, урізноманітнити програми шляхом поєднання тестів та інших видів завдань (усних відповідей, задач, прикладних ситуацій), відповіді на яких дають можливість встановити здібності здобувача до проведення системних досліджень.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 3.1-3.4: правила прийому є в цілому чіткими, не містять дискримінаційних положень, визначені і оприлюднені правила та процедури визнання результатів у неформальній освіті та здобутих під час навчання у вітчизняних та закордонних закладах освіти. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, а також такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, урахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявність в закладі підходу, орієнтованого на вдосконалення, експертна група вважає можливим стверджувати про загалом відповідність освітньої програми критерію 3 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

В результаті опитування під час акредитації фокус-груп експертна група зясувала, що вибір форм і методів навчання в ЗВО відбувається згідно “Положення про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти” яке діє з 2018 року. Кожна робоча програма дисципліни має містити інформацію про: - опис навчальної дисципліни; - мета та завдання навчальної дисципліни; - програма навчальної дисципліни; - структура навчальної дисципліни; - теми лекційних занять; - теми семінарських занять; - теми практичних занять; - теми лабораторних занять; - самостійна робота; - індивідуальні завдання; - методи навчання; - методи контролю; - розподіл балів, що отримують здобувачі вищої освіти; - методичне забезпечення; - рекомендована література; - інформаційні ресурси. В цілому такий підхід дає підстави стверджувати, що у здобувачів є можливість досягти заявлені у освітній програмі цілі та програмні

результати навчання. Разом з тим при ознайомленні з таблицею відповідності форм і методів навчання заявленим програмним результатам, яка міститься у відомостях про самооцінювання за ОНП “Економіка”, виникає питання щодо відсутності диференціації обраних форм і методів навчання для дисциплін як філософського, мовного чи інформаційно-комунікативного спрямування. Для усіх дисциплін, окрім “Педагогічної практики”, передбачено “усний контроль, письмовий контроль, поточне тестування (в тому числі в системі Moodle), самоконтроль, індивідуально-дослідні завдання (доповіді, тези, статті, реферати, презентації), підсумковий контроль”. Але в робочих програмах дисциплін можна знайти: проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання; - рольові ігри (елементи); - моделюючі вправи, розв’язування творчих задач та завдань; - роботу в Інтернеті, - кейс-метод. Дискусійним є використання ОК “Інформаційні системи та комп’ютерні технології у науковій діяльності” таких словесних методів навчання: “...пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія ...” без фокусування на конкретний ІТ-інструментарій проведення наукових досліджень. Принципи академічної свободи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії реалізуються у вільному виборі спеціальності підготовки; вільному виборі наукового керівника (керівників); вільному виборі тематики, напряму наукового дослідження; вільному виборі підрозділу, на базі якого закріплюється здобувач, виконуватиме наукові дослідження; участі у формуванні індивідуального навчального та наукового планів.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Під час спілкування зі здобувачами, експертна група переконалася, що учасникам освітнього процесу надається інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання за ОК ОНП у формі робочої програми. РНП обов’язкових та вибіркових компонент розміщено <http://www.ksau.kherson.ua/component/content/article/28-2011-04-28-13-52-47/2011-06-20-14-36-00/4590-робочі-програми-навчальних-дисциплін-051---економіка.html>. Окремо розміщено і анотації вибіркових дисциплін для аспірантів <http://www.ksau.kherson.ua/component/content/article/28-2011-04-28-13-52-47/2011-06-20-14-36-00/4794-avd.html>, які представлені на українській та англійській мовах, але обмежені за змістом. Враховуючи те, що заклад використав анотації, експертна група рекомендує активізувати процес переходу на силабуси (Положення про які затверджено 22.01.2020 р. <http://www.ksau.kherson.ua/files/osvitapologennya/Положення%20про%20Силабус.pdf>), але з більш інформативним представленням дисциплін задля підвищення конкурентоспроможності програми. Інформація щодо змісту навчання відображена у Положенні про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук <http://www.ksau.kherson.ua/files/aspir/Положення%20про%20підготовку%20здобувачів%20вищої%20освіти%20ступеня%20доктора%20філософії%20та%20доктора%20наук%20у%20ДВНЗ%20«ХДАУ».pdf>, Положенні про організацію освітнього процесу підготовки доктора філософії (PhD) та Положенні про педагогічну практику здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) <http://www.ksau.kherson.ua/viddilaspir.html>. Порядку і критерії оцінювання результатів навчання висвітлені у ОНП та у робочих програмах дисциплін, що доводяться до відома здобувачів протягом місяця з дати початку навчання <http://www.ksau.kherson.ua/component/content/article/28-2011-04-28-13-52-47/2011-06-20-14-36-00/4819-opnpasp.html>. В ХДАУ створено та функціонує репозитарій Dspace <http://dspace.ksau.kherson.ua/>. Але ознайомлення з наповнення рубрики “навчальні матеріали” по економічному факультету <http://dspace.ksau.kherson.ua/handle/123456789/21> показало, що методичних рекомендацій з ОК ОНП “Економіки” не представлено, що обмежує доступ здобувачів до інформації про ОК, особливо в умовах карантинних обмежень. Ознайомлення з електронною платформою Moodle (доступ до якої був наданий експертній групі) показало, що її наповнення також обмежено. Даний факт підтверджується оглядом розшифровки переліку п.30 Ліцензійних умов по НПП, задіяних в освітньому процесі (надано у відповідь на запит експертної групи). По всім викладачам в п.13 або не зазначено жодної одиниці розробленого виду методичного забезпечення або ж ті, що зазначені стосуються інших спеціальностей за освітніми рівнями “бакалавр” та/або “магістр”. Зазначені факти не дозволяють підтвердити можливість у здобувачів мати вільний доступ до навчально-методичних матеріалів з усіх навчальних дисциплін в умовах карантинних обмежень, використання електронної платформи Moodle <http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/>.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти проводять наукові (дисертаційні) дослідження в рамках виконання ініціативних та державних НДР, реєстр яких ведеться відділом з питань інтелектуальної власності та інновацій (<http://www.ksau.kherson.ua/news-2/naukovods-2.html>). Здобувачі ОНП приймають активну участь у виконанні науково-дослідних тем університету. Зокрема, Стукан Т.М., Алещенко Л.О залучені до виконання науково-дослідного проекту молодих вчених “Формування стратегії розвитку молодіжного підприємництва в умовах євроінтеграції як чинника соціально - економічної стабільності та безпеки України” номер державної реєстрації 0119U100010 з 01.01.19 - 31.12.21 рр., керівник д.е.н., професор Кирилов Ю.Є.. Також здобувачі Стукан Т.М., Ненько О.І., Кравець О.В. проводять дослідження за темою “Інноваційні форми туристичного бізнесу в умовах пріоритету збалансованого розвитку та економічного зростання” номер державної реєстрації 0120U101307 з 01.01.20 - 31.12.22 рр., керівник д.е.н., доцент Грановська В.Г. Здобувачі Деркач В.А., Пічуря І.О., Фесенко Г.О., Кручиненко В.А., Присяжнюк П.В. приймають участь у темах: 1. Трансформація аграрного сектору економіки України в контексті інтеграції до світового економічного простору, 0117U007279, керівник Потравка Л.О. 2. Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах глобалізації та четвертої промислової революції, 0118U003141, керівник Кирилов Ю.Є. 3. Удосконалення механізмів державного управління розвитком аграрного сектору економіки та сільських територій

України в умовах глобалізації 0118U003144, керівник Потравка Л.О. У рамках ОНП, виконуючи наукові дослідження, університет співпрацює з науковими, навчальними закладами, громадськими організаціями та іншими підприємствами України (ХФ КБ АТ «Приватбанк», ТОВ «Фінансова компанія ЕЛІТ-Фактор», СТОВ «Берегиня», ПАТ «Промінвестбанк» та ін). Цього року (10.07.2020) було також укладено договір про співпрацю з ГО «Херсонська обласна організація Спілки економістів України» (відповідь на запит експертної групи прикріплена в електронному кабінеті від 27.08.2020). Під час опитування експертна група зясувала, що здобувачі можуть поєднувати навчання та наукові дослідження і це дає поштовх до приросту їх знань й досягненню програмних результатів навчання.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Результати зустрічей з науково-педагогічним персоналом та опрацювання внутрішніх нормативних документів закладу підтвердило наявність процедури обов'язкового оновлення робочих навчальних програм виходячи з аналізу наукових досягнень і сучасних практик в діяльності переважно аграрного бізнесу. Сучасні практики та наукові досягнення регулярно стають предметом розгляду на засіданнях кафедри. Завдяки міжнародному співробітництву ДВНЗ «ХДАУ» із навчальними закладами країн-партнерів, інтеграції університету з науковими установами та підприємствами, шляхом створення навчально – науково – виробничих комплексів відбувається науково-інформаційний обмін, що має відображення при оновленні освітніх програм. В звіті про самооцінювання ОНП «Економіка» ДВНЗ «ХДАУ» заявлено, що «оновлення контенту відбувається кожного року з урахуванням наукових інтересів здобувачів вищої освіти». Проте на сайті ЗВО в розділі «Моніторинг та перегляд освітніх програм» міститься інформація лише за освітньо-професійними програмами підготовки фахівців першого та другого рівня вищої освіти <http://www.ksau.kherson.ua/якість-освіти/моніторинг-та-перегляд-освітніх-програм.html> Разом з тим, експертна група відмічає, що перелік тем та їх наповнення по ОК «Інформаційні системи та комп'ютерні технології у науковій діяльності» (зауваження по підкритерію 2.2) не відповідає сучасним практикам та вимогам проведення дослідження за спеціальністю, що свідчить про недотримання вимог щодо оновлення змісту освіти відповідних до новітніх досягнень в сфері інформаційних технологій та економічних наук. Експертна група не може підтвердити і наявність підходу, орієнтованого на вдосконалення, оскільки на запитання щодо перспектив розширення видів та кількості програмного забезпечення на зустрічі 9 було отримано відповідь про його достатність для здобувачів.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

В ході проведення акредитації експертна група мала підтвердження науково-інформаційного обміну із навчальними закладами країн-партнерів на основі двосторонніх договорів з Гродненським ДАУ (Республіка Білорусь); Університетом прикладних наук Вайнштефана (Німеччина); Університетом міста Парма (Італія), Аграрним університетом міста Пловдив (Болгарія); Малопольською школою державного управління, Краківським економічним університетом (Польща); Університетом штату Огайо (The Ohio State University, College of Food, Agricultural, and Environmental Sciences); Університетом Гельсінкі (Фінляндія); TAFF Turizm Ve Ticaret Limited Sirketi; ЗО «Білоруський торгово-економічний університет споживчої кооперації» тощо. Академічна мобільність регламентується відповідним Положенням та реалізується через участь у стажуванні в PAN-EUROPEAN UNIVERSITY (м. Братислава, Словацька республіка), Тбіліському державному університеті ім. Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія), Університеті Аристотеля (Aristotle University of Thessaloniki) (м. Салоніки, Греція), Міжнародному навчальному сільськогосподарському центрі – MATC MASHAV (м. Тель-Авів, Ізраїль). (<http://www.ksau.kherson.ua/infokval-22/стажування.html>). Здобувачі наукового ступеня за ОНП «Економіка» мають можливість приймати участь у наукових заходах країн-партнерів, публікувати результати власних наукових досліджень.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. Через наукову роботу аспірантів та їх методологічну підготовку під час індивідуальних занять з викладачем (регулярність яких фіксує відділ аспірантури ДВНЗ «ХДАУ») та самостійної роботи, забезпечуються вміння започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності. 2. Інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів офіційно оприлюднена на сайті закладу окремо у вигляді робочих навчальних програм (для вибіркового та обов'язкового компонент) та додатково у вигляді анотацій (вибіркові компоненти). 3. Наявність науково-інформаційного обміну із навчальними закладами країн-партнерів на основі двосторонніх договорів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. Відсутність диференціації форм і методів навчання для освітніх компонент ОНП, застосування для ОК “Інформаційні системи та комп’ютерні технології у науковій діяльності” форм і методів навчання, які не відповідають меті та завданням дисципліни. Рекомендації: провести методичні семінари для обговорення та визначення пріоритетних методів навчання для досягнення програмних результатів за освітніми компонентами ОНП; доопрацювати форми та методи навчання по обов’язковим та вибірковим компонентам. 2. Відсутність фокусування ОК “Інформаційні системи та комп’ютерні технології у науковій діяльності” на застосування ІТ-інструментарію при виконанні науково-дослідної роботи за темою здобувача, що впливає і на рівень досягнення ПРН, ЗК та ФК. Рекомендації: доопрацювати зміст ОК «Інформаційні системи та комп’ютерні технології у науковій діяльності» відповідно до ПРН та компетентностей доктора філософії; розширити перелік програмного забезпечення та передбачити лабораторні роботи щодо відпрацювання навиків роботи з ним для проведення ґрунтовних наукових досліджень та написання аспірантом аналітичної та конструктивної частини дисертації. 3. Відсутність на сайті ЗВО у розділі “Моніторинг та перегляд освітніх програм” відомостей про перегляд освітніх програм підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Рекомендації: додати інформацію що міститься у відділі аспірантури та докторантури про перегляд освітньо-наукових програм <http://www.ksau.kherson.ua/component/content/article/28-2011-04-28-13-52-47/2011-06-20-14-36-00/4819-opnpasp.html> до розділу “Моніторинг та перегляд освітніх програм” на сайті університету, що надасть більш повне уявлення про системну роботу ЗВО щодо перегляду освітніх програм за всіма рівнями вищої освіти задля покращення їх якості. 4. Застосування декількох форм подання інформації про освітні компоненти. Рекомендації: активізувати процес переходу на силабуси з більш інформативним представленням дисципліни задля підвищення конкурентоспроможності програми. 5. Недостатність навчально-методичного матеріалу в репозитарії університету та електронній платформі Moodle. Рекомендації: наповнити репозитарій і електронну платформу Moodle навчально-методичним комплексом для забезпечення зручності доступу до методичного забезпечення здобувачами в умовах карантинних обмежень.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Освітня програма частково відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 4.1-4.5: враховані вимоги студентоцентрованого підходу та академічної свободи, інформація щодо освітньої програми та її компонентів у вигляді ОНП, РНП та анотацій доступна для учасників освітнього процесу, забезпечується поєднання навчання і досліджень, використовуються можливості міжнародної діяльності закладу; разом з тим, форми та методи навчання не диференційовані, що не забезпечує досягнення здобувачами цілей та програмних результатів повному обсязі, відсутнє систематичне оновлення змісту освіти та врахування сучасних практик за таким ОК як “Інформаційні системи та комп’ютерні технології у науковій діяльності”, відсутнє методичне забезпечення в репозитарії та електронній платформі Moodle. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми, а також їх вплив на критерії 2 та 10, експертна група вважає можливим стверджувати про наявність недоліків, що є суттєвими, та про потребу в їх виправленні та удосконаленні освітньої програми за критерієм 4 впродовж року.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Під час опитування здобувачів вищої освіти було з’ясовано, що на початку вивчення дисциплін ОНП “Економіка” викладачі доводять систему оцінювання. Лектор надає перелік контрольних заходів поточного контролю згідно затверджених робочих програм. Проте при перегляді робочих програм навчальних дисциплін експертна група не знайшла інформації про бальну систему поточного контролю. 100 балів здобувачі можуть отримати шляхом проходження поточного тестування. (Наприклад: ОК Філософія http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/robprog/051/РП%20Філософія%20.pdf а б о ОК “Організація управління науковими проектами та захист інтелектуальної власності” [http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/robprog/051/Організація%20управління%20наукови](http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/robprog/051/Організація%20управління%20науковими%20проектами%20та%20захист%20інтелектуальної%20власності.pdf) ми%20проектами%20та%20захист%20інтелектуальної%20власності.pdf). ОК “Педагогічна практика” містить розподіл балів по захисту звіту у такий спосіб: пояснювальна записка до 20 балів; ілюстративна частина до 40 балів; захист роботи до 40 балів. Проте конкретні вимоги щодо обґрунтування балів менших за найвищі в робочій програмі не представлено

(http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/robprog/051/ПІ_Педагогічної%20практики%202016.pdf) Також слід відзначити, що завдання які підлягають контролю розраховані у переважній кількості на здобувачів першого та другого рівня вищої освіти. Здобувачі третього рівня вищої освіти потребують контролю отримання знань з ведення ґрунтовних наукових досліджень. Тому крім тестів необхідно використовувати системи контролю здібностей в написанні наукових есе, аналітичних оглядів, розрахунків до обґрунтування наукових проєктів, пропозицій і т.ін.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти України третього рівня (ступінь доктора філософії) галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка зараз перебуває на громадському обговоренні і поки не затверджений. Проектна група ОНП “Економіка” ДВНЗ «ХДАУ» в описі освітньо-наукової програми 2016 р редакції зазначає, що Формами атестації здобувачів третього рівня освіти «Доктор філософії» є - попередній захист дисертаційної роботи; - дисертаційна робота http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/%D0%9E%D0%9D%D0%9F%20%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0%202016%20.pdf . ОНП “Економіка” 2019 р редакції містить уточнення “Атестація випускників освітньої програми «Економіка» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» проводиться у формі відкритого публічного захисту дисертаційної роботи. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання здобувачем його індивідуального навчального плану” http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/%D0%9E%D0%9D%D0%9F%20Ph.D.%20%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0%202019%20%20.pdf Отже, атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою у формі публічного захисту дисертаційної роботи. На час акредитації таких захистів за ОНП “Економіка” в ДВНЗ «ХДАУ» не проводилося.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Під час інтерв'ювання фокус-груп експертами було з'ясовано, що на ОНП “Економіка” діють уніфіковані правила проведення контрольних заходів. Терміни контрольних заходів регламентуються навчальним планом та розкладом на поточний семестр. На сайті університету заздалегідь розміщується розклад сесії, атестації здобувачів <http://www.ksau.kherson.ua/rozklad.html> та <http://www.ksau.kherson.ua/viddilaspir.html>. Інформація щодо змісту навчання відображена у таких внутрішніх документах: Положенні «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ДВНЗ «ХДАУ» - <http://www.ksau.kherson.ua/files/aspir/Положення%20про%20підготовку%20здобувачів%20вищої%20освіти%20ступеня%20доктора%20філософії%20та%20доктора%20наук%20у%20ДВНЗ%20«ХДАУ».pdf>, Положенні про організацію освітнього процесу підготовки доктора філософії (PhD) у ДВНЗ «ХДАУ»; Положенні про педагогічну практику здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) ДВНЗ ХДАУ <http://www.ksau.kherson.ua/viddilaspir.html> . Порядок і критерії оцінювання результатів навчання висвітлені у ОНП та у робочих програмах дисциплін, що доводяться до відома здобувачів протягом місяця з дати початку навчання (<http://www.ksau.kherson.ua/component/content/article/28-2011-04-28-13-52-47/2011-06-20-14-36-00/4819-onpnrasp.html>) У ДВНЗ «ХДАУ» кожен викладач зобов'язаний вести журнал обліку відвідувань з відмітками про результати контролю. Перед початком екзаменаційної сесії здобувачів прилюдно сповіщають про результати поточного контролю та їх допуск до складання іспитів та заліків. Спірні питання з проведення екзаменаційних сесій розглядає апеляційна комісія, права, обов'язки та персональний склад якої визначаються наказом ректора ЗВО. Контроль та координацію діяльності підрозділів університету щодо недопущення виникнення конфлікту інтересів та корупційних проявів здійснює сектор із запобігання та виявлення корупції. На сайті ДВНЗ «ХДАУ» розміщена скринька довіри, також скриньки є в корпусах. Випадків оскарження результатів контрольних заходів здобувачів за ОНП, а також конфлікту інтересів не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

ДВНЗ «ХДАУ» популяризує академічну доброчесність та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності (Кодекс академічної доброчесності ДВНЗ «ХДАУ» -

<http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Кодекс%20академічної%20доброчесності%20ДВНЗ%20«ХДАУ».pdf>, Положення про комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «ХДАУ» <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20комісію%20з%20питань%20етики%20та%20академічної%20доброчесності%20ДВНЗ%20«ХДАУ».pdf> . Популяризується внутрішня культура якості, як інструмент протидії порушенням академічної доброчесності. Щорічно в ЗВО відбуваються заходи з питань впровадження академічної доброчесності в освітньо-наукову діяльність ДВНЗ «ХДАУ» для здобувачів вищої освіти та співробітників. Функціонує та застосовується сучасна система забезпечення академічної доброчесності, шляхом існування різноманітних механізмів: затверджено Наказ по врегулюванню процедури запобігання та виявленню плагиату, створено Комісію з питань етики та академічної доброчесності. Здійснюється перевірка наукових статей, робіт доктора філософії на унікальність системою якою користуються більшість університетів - «Unichек». Для цього створено комунікаційний портал antiplagiat.ef@gmail.com. Прийнято Положення про перевірку наукових, навчально-методичних, дисертаційних, магістерських, бакалаврських робіт на наявність плагиату - <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20порядок%20перевірки%20на%20наявність%20плагиату.pdf>

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

1. Функціонує сектор із запобігання та виявлення корупції, на сайті розміщена скринька довіри, також скриньки є в корпусах. 2. Прийнято Кодекс академічної доброчесності ДВНЗ «ХДАУ», здійснюється перевірка наукових статей, робіт доктора філософії на унікальність системою «Unichек», створено комунікаційний портал antiplagiat.ef@gmail.com.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

1. В ОНП 2016 р. http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/%D0%9E%D0%9D%D0%9F%20%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0%202016%20.pdf для ОК Філософія та ОК Іноземна мова передбачено проведення екзамену. В робочих програмах даних дисциплін 2016 року екзамен представляє собою тест на 40 балів, таким чином відсутня відмінність в поточному і підсумковому оцінюванні програмних результатів навчання. Рекомендації: необхідно урізноманітнити форми контролю за досягненням програмних результатів навчання за ОК, оскільки використання тільки тестів для поточного та підсумкового контролю знань для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти не дозволяє оцінити досягнення щонайменше таких програмних результатів навчання за освітньо-науковою програмою 051 Економіка: ПРН2, ПРН5, ПРН6, ПРН10, ПРН12, ПРН15, ПРН16, ПРН19, ПРН20 http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/%D0%9E%D0%9D%D0%9F%20Ph.D.%20%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0%202019%20.pdf.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Освітня програма відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 5.1-5.4: здобувачі ознайомлені із системою оцінювання та мають можливість оскарження результатів; ЗВО забезпечує імплементацію системи академічної доброчесності через автоматичну перевірку робіт на наявність академічного плагиату програмним продуктом Unichек. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, а також такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, урахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявність в закладі підходу, орієнтованого на вдосконалення, експертна група вважає можливим стверджувати про загалом відповідність освітньої програми критерію 5 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОНП “Економіка” в цілому забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Кафедри, що відповідають за її реалізацію, мають потужний науково-педагогічний персонал, який систематично проводить наукові дослідження в рамках проблематики сформованих наукових шкіл. Група забезпечення ОНП Економіка складається з десяти фахівців (з них 7 докторів економічних наук: Грановська В.Г., Боровік Л.В., Мармуль Л.О., Морозов Р.В., Потравка Л.О., Пристемський О.С., Танклевська Н.С.). Переважна більшість членів групи забезпечення має 7 та більше приміток згідно статті 30 Ліцензійним умов провадження освітньої діяльності (за винятком Боровік Л.В. - 6; Мазур О.В. - 5). Слід також відзначити, що сертифікати про знання іноземної мови на рівні B2 мають: Берегова Г.Д. (англ), Потравка Л.О., Пристемський О.С. Танклевська Н.С.; на рівні C1: Грановська В.Г. (англ). Публікації членів групи забезпечення та викладачів в цілому відповідають ОК ОНП і враховують аграрну специфіку ЗВО, що підтверджено інформацією наведеною в додатку до звіту експертної групи. Проте потребують більшого представлення працями в наукометричних базах Scopus та WoS та фаховими статтями у виданнях категорії Б. Крім того, представлена додаткова інформація про групу забезпечення на запит експертної групи засвідчила, що публікаційна активність д.е.н. Морозова Р.В. в таблиці представлена виключно тезами участі у конференціях (відповідь на запит прикріплена в електронному кабінеті 27.08.2020) хоча в іншому запиті про професійну активність даного викладача міститься згадка про щонайменше 13 статей даного автора за 2016-2020 роки (відповідь на запит прикріплена в електронному кабінеті 25.08.2020). Також експертна група звертає увагу, що у викладачів дисципліни “Організація управління науковими проектами та захист інтелектуальної власності” різних років реалізації ОНП “Економіка” (Нежлукченко Т.І. та Аверчев О.В.) компетентність щодо викладання даної ОК підтверджена в основному тільки власним досвідом участі в наукових проектах.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

В університеті розроблено Положення про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними контрактів у Державному вищому навчальному закладі «Херсонський державний аграрний університет» - <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20порядок%20пров.конк.відбору%20при%20заміщенні%20вак.посад%20наук.-пед.прац.%20та%20уклад.з%20ними%20конт.%20у%20ДВНЗ%20ХДАУ.pdf> Відповідно до даного Положення проводиться обрання за конкурсом осіб на вакантні посади науково-педагогічних працівників (далі – НПП) і керівників структурних підрозділів у ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», а саме: асистентів, викладачів, старших викладачів, доцентів, професорів, завідувачів кафедр, деканів факультетів, директора наукової бібліотеки, директора технікуму, керівника відокремленого структурного підрозділу. Конкурсний відбір проводять конкурсною комісією на засадах: відкритості, гласності, законності, рівності прав претендентів, незалежності, об'єктивності та обгрунтованості рішень, неупередженого ставлення до кандидатів на зайняття вакантних посад. Кандидатури претендентів на вакантні посади обговорюються на засіданні відповідної кафедри. Оголошення про проведення конкурсу, терміни та умови його проведення, публікують у друкованих засобах масової інформації та на офіційному веб-сайті Університету. Архів конкурсів на заміщення вакантних посад НПП розміщено за посиланням: <http://www.ksau.kherson.ua/%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B4%D1%96%D0%BB-%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B2/4650-ogkonk.html>

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

На економічному факультеті працює Рада роботодавців - <http://www.ksau.kherson.ua/econom/4770-rrobekonfak.html>. Вона є дорадчим органом і свою діяльність розпочала у 2017 році. Завдання Ради - допомогти молоді знайти себе на ринку праці, сформувані нову систему цінностей. Також Рада роботодавців бере участь в обговоренні та удосконаленні навчальних планів і робочих програм, проведення лабораторних і практичних виїзних занять на передові підприємства, уточнення тем дисертаційних досліджень, забезпечує у межах ОНП можливість для проведення і апробації результатів наукових досліджень аспірантів. Приймають активну участь у роботі Школи аграрного лідера. Працедавці проводять конкурсні відбори здобувачів із можливістю подальшого працевлаштування. Голова Ради роботодавців Кручиненко Вікторія Анатоліївна - директор ТОВ «Фінансова компанія ЕЛІТ-ФАКТОР», Чечоткін Володимир Володимирович - керівник напрямку по просуванню послуг бюджетним організаціям ХФ КБ АТ «Приватбанк», Деркач Віктор Андрійович - директор СТОВ «Берегиня» Бериславського району Херсонської області є здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка». Крім того, до складу Ради входять керівники провідних підприємств Херсонської області, інші представники установ, організацій, підприємств, зацікавлених у послугах фахівців, що готує Університет. Роботодавці залучаються (на безоплатній основі) до освітнього процесу за ОНП щодо часткового проведення практичних занять на курсах, де вони не навчаються в межах аспірантури (зокрема, Деркач В.А. – Аграрна економіка; Чечоткін В.В. – Спеціальність “Економіка”; Кручиненко В.А. – Економіка; Синенко О.О. - Аграрна економіка, Стратегічне управління). Експертна група звертає увагу на двозначність статусу таких роботодавців як Чечоткін В.В., Деркач В.А. та Кручиненко В.А., які одночасно є здобувачами за цією ОНП (викладено в підкритерії 1.3.).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

В Університеті працює «Школа аграрного лідера» <http://www.ksau.kherson.ua/школа-аграрного-лідера/restr-4/>, яка здійснює освітні та професійно-практичні заходи за участю найкращих вітчизняних та іноземних професіоналів бізнесу та громадського сектору. Тематика навчальних курсів спрямована на персональний розвиток активних інноваційних особистостей, реалізацію їх потенціалу для успішного розв'язання завдань аграрного бізнесу та сільських громад Херсонщини та України. Впродовж останнього року в ШКОЛІ АГРАРНОГО ЛІДЕРА відбулися тренінги: «Європейські вимоги безпечності харчових продуктів: від ферми до виделки», «Управління фінансами сільськогосподарських підприємств», «Медіація як засіб вирішення конфліктів», «Ощадливе виробництво: філософія успіху» та ін. Як зазначено у звіті самоаналізу ЗВО, в роботі Школи приймають активну участь і виступають модераторами здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП 051 «Економіка». Так, 5-6 лютого 2020 р. в рамках «Школи аграрного лідера» був проведений бізнес-тренінг «Ділова гра Freshbiz», модераторами якого стали Голова Ради роботодавців Кручиненко В. А., Чечоткін В. В., та аспіранти - Алещенко Л.О., Стукан Т.М., Зябрев І.А., Пічура І.О., Вибранський В.В. Також експертна група пересвідчилася, що на базі ДВНЗ «ХДАУ» працює «Український проект бізнес-розвитку плодоовочівництва» (UHBDP) <http://www.ksau.kherson.ua/restr.html>. В рамках Проекту здійснює діяльність «Агроінтернаттура» <http://www.ksau.kherson.ua/restr/restr-2.html> до роботи якої систематично долучаються професіонали-практики та експерти галузі. В агроінтернатурі мають можливість навчатись здобувачі очної денної форми навчання третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Співпраця з UHBDP допомагає імплементувати дуальний спосіб навчання, який є поєднанням теорії у ЗВО та практики на підприємстві.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Порядок підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників університету регулює Положення про підвищення кваліфікації <http://www.ksau.kherson.ua/ipo/infokval.html>. Підвищення кваліфікації НПП здійснюється згідно з планом підвищення кваліфікації ЗВО на певний рік, що затверджується вченою радою Університету. Як зазначено у відомостях по самоаналізу в ЗВО організацію підвищення кваліфікації НПП на сертифікованих курсах здійснює Навчально-науковий центр «Інститут післядипломної освіти та дорадництва» <http://www.ksau.kherson.ua/ipo.html>. Проте експертна група зазначає, що послугами центру на сьогоднішній день скористалася невелика когорта викладачів ОНП «Економіка». Так, свідоцтво експерта-дорадника отримали лише Аверчев О.В., Морозов Р.В. та Танклевська Н.С. Результати проходження підвищення кваліфікації відображаються у Базі даних по підвищенню кваліфікації <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1zXGNCLi4fp8VF6RXqrMrRjEXCtrbLKLlpqB-Wo6zU2Q/edit#gid=0> Тому, вочевидь, діяльність Навчально-наукового центру «Інститут післядипломної освіти та дорадництва» націлена переважно на перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців АПК, а викладачі ЗВО проходять підвищення кваліфікації в інших наукових, освітньо-наукових установах та організаціях як в Україні (НУБіП України ННІ неперервної освіти і туризму, Київ), так і за її межами: у Тбіліському державному університеті ім. Іване Джавахішвілі (Грузія), Aristotle University of Thessaloniki (Греція); Університеті фінансів, бізнесу та підприємництва (Болгарія) пройшла стажування д.е.н., професор Танклевська Н.С.; д.с.-г.н., професор Аверчев О.В. – Пан-Європейський університет (Словакія); д.е.н., доцент Пристемський О.С. - Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського (Польща); д.ф.н., професор Берегова Г.Д. - Institute of International Academic and Scientific Cooperation in Baia Domizia (Італія).

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Систему преміювання, а також всі види матеріальної допомоги, заохочення та стимулювання працівників описано в п 5.3 Колективного договору університету та 7 додатку до нього Положення про організацію матеріального стимулювання працівників ДВНЗ «ХДАУ». За високі творчі й виробничі досягнення у праці, за виконання особливо важливої роботи, за складність, напруженість у роботі НПП може отримати до 50% надбавок до заробітної плати. Також є надбавки від 20 до 40 % за почесні звання; 10% за знання однієї європейської мови; до 30% за вислугу років; до 33 % за вчене звання; до 20% за науковий ступінь. Премію виплачують НПП за створення освітніх програм, організацію наукових, навчальних та виробничих семінарів, симпозіумів, конференцій, олімпіад; успішне практичне втілення інноваційних навчальних, виховних, наукових технологій, підготовку спільних міжнародних публікацій (у тому числі Scopus та WoS), розроблення навчально-методичних комплексів ті ін. http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/Колективний%20договір%20ХДАУ%202018-2020%20pp.pdf. Згідно Положення про нагородну комісію <http://www.ksau.kherson.ua/відділ-кадрів/4647-polnagvk.html> до нагородження почесними званнями, грамотами, подяками і заохочень представляються кращі працівники Університету, які мають заслуги, досягнення та успіхи у професійній діяльності. В кінці року, згідно Положення про порядок проведення рейтингової оцінки наукової та інноваційної діяльності науково-педагогічних працівників <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/ПОЛОЖЕННЯ%20про%20порядок%20проведення%20рейтингової%20оцінки%20від%2024.06.2019.pdf> оцінюється обсяг наукової роботи, розроблене науково-педагогічним працівником навчально-методичне забезпечення дисципліни (підручників, посібників тощо). Результати рейтингової оцінки використовують під час прийняття рішень стосовно подання до нагородження (зокрема, Грамотою Верховної Ради України за заслуги перед Українським народом нагороджено д.е.н. Грановську В.Г.), морального та матеріального

заохочення кращих науково-педагогічних працівників кафедр, факультетів при встановленні доплат за науковий ступінь та вчене звання, конкурсного відбору на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. В Університеті досить ефективно працює «Школа аграрного лідера» <http://www.ksau.kherson.ua/школа-аграрного-лідера/restr-4/> 2. На базі ДВНЗ «ХДАУ» працює «Український проект бізнес-розвитку плодоовочівництва» (УНБДР) <http://www.ksau.kherson.ua/restr.html> . В рамках Проекту здійснює діяльність «Агроінтернатура» <http://www.ksau.kherson.ua/restr/restr-2.html>. Співпраця з УНБДР допомагає імплементувати дуальний спосіб навчання, який є поєднанням теорії у ЗВО та практики на підприємстві.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

1. Публікації членів групи забезпечення в цілому відповідають ОК ОНП і враховують аграрну специфіку ЗВО, проте потребують більшого представлення працями в наукометричних базах Scopus та WoS та фаховими статтями у виданнях категорії Б. Рекомендації: керівництву ЗВО більш активно застосовувати мотиваційні інструменти для представлення результатів наукових досліджень НПП в наукометричних базах Scopus та WoS та у виданнях категорії Б. 2. Діяльність Навчально-наукового центру «Інститут післядипломної освіти та дорадництва» націлена переважно на перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців АПК і не враховує потреби в підвищенні кваліфікації НПП ОНП «Економіка». Рекомендації: розглянути можливість відкриття у ДВНЗ «ХДАУ» програм підвищення кваліфікації НПП «Викладацька майстерність», «Розвиток діджитал компетенцій викладача», «Технології організації дистанційної та змішаної моделі навчання» та ін.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 6.1-6.6: академічна професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОНП «Економіка» в цілому забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання; ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів, стимулює розвиток викладацької майстерності; наявність фактів запрошення роботодавців та професіоналів практиків, експертів до аудиторних занять. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, наявністю підходу, орієнтованого на вдосконалення та професійний розвиток, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми експертна група вважає можливим стверджувати про загалом відповідність освітньої програми критерію 6 при існуванні недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Формування фінансових ресурсів ОП здійснюється за рахунок загального фонду, спеціалізованого фонду та інших джерел власних надходжень ХДАУ зі слів ректора та головного бухгалтера. При перегляді відео та фото матеріалу про матеріально-технічну базу експертна група мала переконливі докази того, що ХДАУ має у своєму складі розширену інфраструктуру (навчальні приміщення, комп'ютерні класи, бібліотеку з читальними залами, аспірантську, три спортивні зали, спортивний майданчик, їдальню, актову залу, консультаційний центр, гуртожиток, фотозони, студентську площу для проведення масових заходів та ін.), але деякі аудиторії знаходяться стані ремонту (аудиторія 102) або плануються осучаснюватися (аудиторія 101). Зі слів здобувачів і осіб, відповідальних за використання ІТ-технологій, комп'ютерне забезпечення та ресурси бібліотеки є достатніми для забезпечення виконання цілей ОНП <http://www.ksau.kherson.ua/nnb.html>. У навчальних аудиторіях достатньо комфортно, освітлення відповідає санітарним нормам і в деяких з них помітно недавні якісні ремонти. Що стосується програмного забезпечення, при перегляді відео-матеріалу та під час зустрічей зі здобувачами і викладачами,

експертна група встановила, що є часткова потреба в наповненні та оновленні програмного забезпечення для здійснення якісного дисертаційного дослідження. Також необхідно відмітити, що навчально-методичні матеріали не представлені в електронному вигляді в репозитарії університету Dspace <http://dspace.ksau.kherson.ua/> (зауваження по підкритерію 4.2). Як свідчать результати спілкування з головним бухгалтером, відчувається недостаток у фінансуванні наукових відряджень, або це фінансування відбувається за рахунок заохочень.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

За результатами співбесіди з аспірантами та студентським самоврядуванням встановлено, що ЗВО забезпечує безоплатний доступ учасників освітнього процесу з реалізації ОНП до інфраструктури та інформаційних ресурсів, які заявлені у відомостях про самооцінювання, а саме: у навчальних корпусах є вільний доступ до інформаційних ресурсів та Internet (WI-FI). Для більш зручного користування було зроблено (WI-FI) окремо для студентів і викладачів.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час відеоогляду матеріально-технічної бази експертна група отримала інформацію в обсязі, що дозволяє констатувати факт безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я. Відео та фото звіти дають змогу об'єктивно оцінити належний рівень стану санітарії, техніки безпеки та протипожежної сигналізації. Приміщення навчальних корпусів і гуртожитків забезпечені вогнегасниками, гідрантами, планами евакуації та обладнане всім необхідним для комфорту студентів з особливими потребами (пандуси, стоянка, туалети). Соціально-побутові потреби аспірантів забезпечують гуртожитки, які обладнані всім необхідним для комфортного проживання та дозвілля. Правила проживання зафіксовано також в Положенні про студентські гуртожитки ХДАУ <http://www.ksau.kherson.ua/files/osvita-pologennya/Pоложення%20про%20студентські%20гуртожитки%20ДВНЗ%20«ХДАУ».pdf>. Університет має власну котельню, що забезпечує комфорт під час проведення навчальних занять та проживання здобувачів, медпункт і договір обслуговування районною лікарнею. В університеті для здобувачів освіти працює психологічна служба <http://www.ksau.kherson.ua/kultmist.html>

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Результати співбесіди із здобувачами, представниками профспілки здобувачів та інформація на сайті Університету <http://www.ksau.kherson.ua/> свідчать, що ЗВО створює і забезпечує механізми різнобічної підтримки здобувачів у ході навчання з метою реалізації ними індивідуальної освітньої траєкторії, що здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Статуту Університету, рішень Вченої ради, та реалізується в спільній науковій діяльності здобувачів та НПП. Планування та практичну реалізацію освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів освіти здійснюють: кафедри економічного факультету, відділ аспірантури та докторантури, навчально-науковий центр університету, наукова бібліотека. Освітня підтримка передбачає застосування студентоцентрованого підходу в навчанні; якісне навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Організаційна підтримка здобувачів освіти полягає у забезпеченні потреб здобувачів щодо надання освітніх послуг; створенні належних матеріально-технічних, навчально-методичних умов їх навчання; організації і здійсненні моніторингу якості освіти. Консультативна підтримка здобувачів освіти реалізується через системи офлайн й онлайн-консультацій для оперативного задоволення освітніх, організаційних та соціальних потреб студентів, надання консультацій психологом. Інформаційна підтримка здобувачів освіти виявляється у забезпеченні вільного безперешкодного доступу до інформації, необхідної для організації освітнього процесу, міжнародних баз даних Scopus та Web of Science з метою забезпечення інформаційної підтримки здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії. Соціальна підтримка здобувачів проводиться шляхом призначення їм державної стипендії встановленого розміру у разі зарахування на навчання з відривом від виробництва за державним замовленням, наданням гуртожитку, адресною допомогою. В університеті для інформаційної та соціальної підтримки організовані та функціонують такі структури: Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених; Школа аграрного лідера, де обговорюються потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, виносяться пропозиції до керівництва університету щодо їх задоволення, які закріплюються відповідними рішеннями.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

По даній ОНП особи з особливими потребами на даній час не навчаються. В Університеті розроблено та затверджено «Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами» <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20організацію%20інклюзивного%20навчання%20осіб%20з%20особливими%20освітніми%20потребами%20у%20ДВНЗ%20«ХДАУ».pdf> та створені достатні умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами, що було підтверджено і на зустрічах з адміністративним персоналом, відео-оглядом матеріально-технічної бази. Території, будівлі, споруди приведено у відповідність з вимогами державних будівельних норм, стандартів та правил (зокрема ДБН В.2.2-3:2018 «Будинки і споруди. Заклади освіти», ДБН В.2.2- 40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»). Входи до університету та куртожитків оснащені пандусами.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

За свідченнями здобувачів в університеті випадків звернень щодо вирішення конфліктної ситуації (у тому числі пов'язаних із сексуальними домаганнями, корупцією, дискримінацією) зафіксовано не було. В університеті є електронні скриньки довіри <http://www.ksau.kherson.ua/form/>. Заклад має відповідну документальну базу, що регламентує процедури розгляду повідомлень про сексуальні домагання, дискримінацію та корупцію. Розроблені Антикорупційна програма на 2019-2020 рр., Положення про комісію з оцінки корупційних ризиків <http://www.ksau.kherson.ua/restr-2.html>, Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями та дискримінацією <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20запобігання,%20опередження%20та%20врегулювання%20випадків,%20пов'язаних%20із%20сексуальними%20домаганнями%20і%20дискримінацією.pdf>. Здійснюються дії, спрямовані на недопущення виникнення подібних ситуацій. У разі виникнення подібних скарг вони розглядаються Адміністрацією університету на спеціалізованих засіданнях, де приймаються відповідні рішення по протидії корупції. Протоколи засідання комісії з оцінки корупційних ризиків, плани заходів та звіти за результатами оцінки корупційних ризиків розміщені на сайті університету <http://www.ksau.kherson.ua/restr-2.html>

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. Університет забезпечує безоплатний доступ викладачів і аспірантів до відповідної інфраструктури і інформаційних ресурсів, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти. 2. Створено гарні умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами, зокрема особам з обмеженими фізичними можливостями. 3. Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти і задовольняє їх потреби і інтереси.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

1. Відчувається недостатнє фінансування творчих відряджень аспірантів в межах країни та за кордон. Рекомендації: при формуванні бюджету відшукати можливості збільшення фінансування творчих відряджень аспірантів та їх наукових консультантів. 2. Існує часткова потреба в наповненні та оновленні програмного забезпечення для здійснення якісного дисертаційного дослідження. Рекомендації: при формуванні бюджету передбачити збільшення витрат на оновлення програмного забезпечення по спеціальності 051 "Економіка". 3. Навчально-методичне забезпечення відсутнє в електронному вигляді в репозитарії університету та на електронній платформі Moodle. Рекомендації: наповнити електронні навчальні платформи університету задля забезпечення повної освітньої та інформаційної підтримки здобувачів в умовах карантинних обмежень.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 7.1-7.6: фінансові та матеріально-технічні ресурси достатні для забезпечення досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання; в навчальних корпусах є безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої

освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми; освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявність в закладі підходу, орієнтованого на вдосконалення, експертна група вважає можливим стверджувати про загалом відповідність освітньої програми критерію 7 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури затвердження, моніторингу та перегляду ОНП передбачені Положенням про освітні програми (затверджено 21.06.2018 р.) <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20освітні%20програми.pdf>. Експертна група відмічає достатньо ґрунтовний підхід при розробці даного документу. Під час проведення зустрічей з керівництвом, гарантом, НПП, представниками структурних підрозділів та відділів, здобувачами експертна група отримала підтвердження щодо обізнаності з процедурами оновлення ОНП. Вперше ОНП була розроблена в 2016 році (затверджена 31.03.2016 р.) http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/ОНП%20Економіка%202016%20.pdf). В 2019 році відповідно до Положення відбувся перший її перегляд (затверджена 24 червня 2019 року http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/onpnp/051/ОНП%20Ph.D.%20Економіка%202019%20.pdf). Їх порівняння надало можливість експертній групі впевнитися, що процес перегляду ОНП в 2019 році реально відбувся. Разом з тим, експертна група зауважує, що мають місце окремі слабкі сторони процесу перегляду та оновлення ОНП. По-перше, виявлені відмінності між НП 2016-2018 рр. та ОНП 2016 р. Ці відмінності простежуються з першого НП 2016 року, хоча він та ОНП 2016 року затверджені однією датою - 31 березня 2016 року (відмінності детально описані по підкритерію 2.2). Зміни ані в план, ані в ОНП внесені не були. По-друге, наразі оприлюднено проєкт ОНП 2020 р., який має бути введений в дію з 2021 року. Він повністю дублює ОНП 2019 року і не зрозуміло, з якою метою проєкт представлено в редакції діючої ОНП і в чому полягає її оновлення чи модернізація. Експертна група відмічає, що проєкт розміщений лише у загальній вкладці «Наука - Відділ аспірантури та докторантури - Освітньо-наукові програми та навчальні плани» <http://www.ksau.kherson.ua/component/content/article/28-2011-04-28-13-52-47/2011-06-20-14-36-00/4819-onpnpasp.html>. У вкладці «Якість освіти» передбачене окреме посилення «Громадське обговорення освітніх програм» <http://www.ksau.kherson.ua/якість-освіти/191-громадське-обговорення-освітніх-програм.html>, проте там інформація по ОНП «Економіка» не розміщено. Також експертна група вважає за необхідне рекомендувати внести такі зміни у Положення про освітні програми, які зумовлені особливостями третього (освітньо-наукового) рівня і, на думку, експертної групи, дозволять підвищити якість процесу розробки саме ОНП, їх оновлення та модернізації, а саме: 1. В пп. 4.6 та 6.6. передбачити не «бажане», а обов'язкове залучення до самообстеження та модернізації освітніх програм представників роботодавців, зовнішніх відносно ОП експертів (як з професійної спільноти Університету, так і незалежних), а також включити до даного переліку (стосовно модернізації) здобувачів вищої освіти. 2. Передбачити положення щодо обов'язкового оприлюднення проєкту ОНП та самої ОНП, а також формалізувати процес залучення (анкетування, співпраці, обговорення) стейкхолдерів, опрацювання їх пропозицій.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Факт залучення здобувачів вищої освіти до процесу періодичного перегляду освітньої програми та врахування їх позицій експертна група має можливість підтвердити за результатами вивчення ОНП (включення здобувачів, які завершили третій курс навчання, Стукан Т.М. та Ярмоленко В.В. до складу проєктної групи), спілкування із вказаними здобувачами, а також представником Ради молодих учених Карнаушенко А.С. Разом з тим, експертна група рекомендує залучати до проєктної групи здобувачів різних років навчання. Експертна група відмічає, що в ХДАУ розроблені он-лайн анкети для опитування здобувачів <http://www.ksau.kherson.ua/якість-освіти/онлайн-опитування/4516-онлайн-опитування.html> Результати двох видів опитувань оприлюднені на сайті: щодо якості викладання та якості освіти. Експертна група вважає за необхідне звернути увагу, що зміст питань анкет щодо забезпечення якості освіти (2019-2020 н.р.) http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/rezop/051/Якість%20освіти%202019-2020.pdf та щодо якості викладання (2019-2020 н.р.) http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/aspirantura/rezop/051/Економіка%202019-2020%20за%20навчальний%20рік.pdf є надто загальним і серед них відсутні питання, які б стосувалися безпосередньо змісту конкретної освітньо-наукової програми. Відповідно в закладі робиться акцент на особисті спілкування зі здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня під час визначення їх потреб.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Експертна група має можливість відмітити створені в університеті заходи щодо співробітництва з роботодавцями. По-перше, в контексті створення умов для співпраці з роботодавцями експертна група відмічає функціонування в закладі «Школи аграрного лідера» Але використання її потенціалу необхідно активізувати саме в контексті підвищення якості даної ОНП «Економіка», проводячи окремі заходи саме для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня. По-друге, створені Ради роботодавців як дорадчі органи факультетів Університету <http://www.ksau.kherson.ua/files/osvita-pologennya/Положення%20про%20Ради%20роботодавців%20у%20ДВНЗ%20ХДАУ.pdf>, в складі якої представники суб'єктів господарювання, в основному сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств, не залучені представники громадських організацій, органів державного управління, місцевого самоврядування тощо. Результати спілкування із НПП та ознайомлення із пропозиціями щодо баз практик <http://www.ksau.kherson.ua/bp.html> дає підстави для висновку, що співробітництво із суб'єктами господарювання в цілому дійсно відбувається, відповіді керівництва, гаранта, представників групи забезпечення та НПП показують, що співробітництво з органами державного управління, зокрема, в контексті розробки Стратегії розвитку Херсонської області теж має місце. Але з одинадцяти членів Ради роботодавців економічного факультету <http://www.ksau.kherson.ua/econom/4770-trobekonfak.html>, три особи, а саме: голова Кручиненко В.А., заступники Чечоткін В.В. та Деркач В.А., є здобувачами даної ОНП. Вищезазначене (принципи формування складу Ради роботодавців) не дозволяє використовувати її потенціал в повній мірі для покращення якості освітнього процесу в контексті підготовки докторів філософії. З урахуванням зауважень, викладених по підкритерію 1.2, експертна група мусить констатувати, що формування фокус-груп роботодавців з кола представників зі змішаним статусом здобувач та роботодавець, відсутність дійсно активного залучення інших роботодавців до процедур перегляду освітньої програми в якості партнерів, є підставою для висновку про відсутність системної стратегії роботи з роботодавцями в контексті підготовки докторів філософії зі спеціальності 051 «Економіка».

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Оскільки освітньо-наукова програма функціонує з 2016 року, в 2020 році має відбутися перший випуск. Тому експертами були проаналізовані напрями роботи з випускниками в цілому по університету та випускниками аспірантури за економічними спеціальностями. На зустрічі із роботодавцями, випускниками та стейкхолдерами, були присутні випускники аспірантури за економічними спеціальностями минулих років, кандидати економічних наук Карнаушенко А. С., к.е.н. та Бойко В. О., к.е.н., доцент, які наразі працюють в ХДАУ. На відкритій зустрічі був присутній Яровий Вадим Федорович, д.е.н., доцент кафедри туризму Херсонського державного університету, та Петренко Вікторія Сергіївна, д.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та підприємництва Херсонського державного університету - випускники ХДАУ, які відзначили високий рівень підготовки в університеті, проте на запитання експертної групи щодо співробітництва в контексті можливого працевлаштування випускників аспірантури регіональними закладами, і в т.ч. ХДУ чітких напрямів, враховуючи, що завітали вони як випускники, не окреслили. Для збору, аналізу та обробки інформації щодо випускників та їх кар'єрного шляху в закладі створено відповідні структури, а саме: Центр кар'єри -<http://www.ksau.kherson.ua/ck.html> та ГО «Асоціація випускників ДВНЗ «ХДАУ»; запроваджено регулярні зустрічі з випускниками в рамках «Ярмарки праці», а також традиційна червнева зустріч (у першу суботу червня) - зустріч випускників, яка дозволяє поновлювати контакти та відслідковувати їх професійне зростання.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

За результатами проведених зустрічей експертна група має можливість підтвердити наявність взаємозв'язку між адміністрацією, усіма іншими учасниками освітнього процесу та стейкхолдерами, яка має дозволяти виявляти недоліки в освітній програмі та освітній діяльності. Здобувачі та представники органів студентського самоврядування й студентської профспілки присутні на зустрічі підтвердили, що адміністрація закладу розглядає їх зауваження та пропозиції, реагує на виявлені недоліки. Університетом започатковані опитування <http://www.ksau.kherson.ua/якість-освіти/онлайн-опитування.html>, є Скринька довіри <http://www.ksau.kherson.ua/form/>. Є окрема сторінка, присвячена якості освіти <http://www.ksau.kherson.ua/якість-освіти.html> В структурі університету створено Сектор забезпечення якості освіти в складі Навчально-методичного відділу <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20Сектор%20забезпечення%20якості%20освіти%20ДВНЗ%20ХДАУ.PDF> (відповідне положення введено в дію 27.02.2020 р.), організаційне забезпечення діяльності здійснює начальник Навчально-методичного відділу. Разом з тим, експертна група вважає за необхідне відмітити, що виявлені недоліки, особливо пов'язані з невідповідністю ОНП та навчальними планами, проектом ОНП 2020 (описано по підкритерію 8.1), методами та формами навчання (критерій 4), затримки у впровадженні вимог внутрішніх нормативних документів (зокрема, Положення про силабус затверджено 22.01.2020 р., проте на зустрічах було заявлено лише про започаткування процесу переходу) підтверджують необхідність підвищення ефективності співробітництва між рівнями внутрішнього забезпечення якості освіти, передбаченими у відповідному положенні (здобувачі, кафедри, факультети, ректорат та сектор забезпечення якості, наглядова рада), включення до цих рівнів зовнішніх стейкхолдерів (роботодавців).

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація освітньо-наукової програми «Економіка» для третього (освітньо-наукового) рівня є первинною. Але експертна група ознайомила з результатами акредитації, рішення по якій прийнято Національним агентством 23.07.2020 р. та оприлюднено в публічній системі <https://public.naq.gov.ua/> - 194 "Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології", перший (бакалаврський) рівень, умовна акредитація. Експертна група зауважує, що на сайті закладу у вкладці «Якість освіти - Акредитація освітніх програм» <http://www.ksau.kherson.ua/якість-освіти/акредитація-освітніх-програм.html> оприлюднено лише ОПП, навчальний план, рецензії та програма візиту, але згідно з п.8 розділу III Положення про акредитацію освітніх програм для забезпечення відкритості та прозорості акредитаційного процесу на офіційному вебсайті закладу вищої освіти оприлюднюються рішення про акредитацію або відмову в акредитації освітньої програми, експертний висновок відповідної ГЕР, звіт експертної групи впродовж 10 робочих днів після прийняття рішення Національним агентством. Експертна група мусить констатувати, що визначені слабкі сторони та рекомендації в частині вдосконалення індивідуальної освітньої траєкторії, можливих конфліктів інтересів при організації співпраці з роботодавцями, вдосконалення методичного забезпечення, вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості підтвержені і в результаті акредитації ОНП «Економіка» за третім (освітньо-науковим) рівнем, і поки на стадії опрацювання.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Формально політика забезпечення якості освітньої діяльності та функціонування системи забезпечення якості в університеті інституціонально закріплена у вигляді відповідного положення [http://www.ksau.kherson.ua/files/osvitapologennya/Положення%20про%20забезпечення%20якості%20освітньої%20діяльності%20та%20якості%20вищої%20освіти%20ДВНЗ%20«ХДАУ»%20\(зі%20змiнами\).pdf](http://www.ksau.kherson.ua/files/osvitapologennya/Положення%20про%20забезпечення%20якості%20освітньої%20діяльності%20та%20якості%20вищої%20освіти%20ДВНЗ%20«ХДАУ»%20(зі%20змiнами).pdf), створено Сектор забезпечення якості <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20Сектор%20забезпечення%20якості%20освіти%20ДВНЗ%20ХДАУ.PDF>. Аналіз результатів проведених зустрічей дає підстави експертній групі стверджувати про те, що культура якості формується, всі учасники освітнього процесу та стейкхолдери усвідомлюють необхідність розвитку системи якості, пишаються університетом і готові працювати задля забезпечення якості освітньої діяльності в інтересах стейкхолдерів.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

1. Започатковані системи он-лайн опитувань різних груп стейкхолдерів, що дозволить в майбутньому визначати напрями вдосконалення освітньої діяльності та освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

1. Недостатній рівень внутрішньої системи забезпечення якості освіти в частині організації роботи її рівнів, їх взаємодії з метою вчасного виявлення недоліків та реагування на них, результатом чого є недоліки при підготовці ОНП, проектів ОНП та формуванні змісту окремих освітніх компонент, недотримання в повному обсязі вимог щодо публічності та прозорості, організації роботи з роботодавцями. Рекомендації: активізувати процес взаємодії заявлених рівнів внутрішньої системи забезпечення якості, включивши (формально закріпити) роботодавців (суб'єктів господарювання, органи державного управління, громадські організації, представників закладів вищої та фахової й перед вищої освіти регіону, зовнішніх представників академічної спільноти тощо) як рівноправних партнерів; передбачити обов'язковість залучення до процесів перегляду, модернізації та самообстеження освітніх програм здобувачів, роботодавців та інших стейкхолдерів; активізувати процес врахування рекомендацій за результатами попередньої акредитації.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Освітня програма відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 8.1-8.7 в недостатній мірі: дотримуються затверджені процедури розробки та моніторингу освітньої програми, але з недоліками і система забезпечення якості в цілому не забезпечує своєчасного реагування на них, а також на результати попередніх акредитацій; можна стверджувати, що здобувачі, представники органів студентського самоврядування залучені до процесу розробки та перегляду освітньої програми, підтримується зв'язок з випускниками аспірантури, але системного підходу до залучення роботодавців не простежується; потребує розвитку та вдосконалення внутрішня система забезпечення якості. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків, в тому числі зазначених по критеріям 1-7 та 10 на критерій 8, експертна група вважає можливим стверджувати про наявність недоліків, що є суттєвими, і потребу в їх виправленні та удосконаленні освітньої діяльності протягом року.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила щодо прав та обов'язків усіх учасників освітнього процесу є зрозумілими і доступними на офіційному сайті університету. Основними документами, якими регулюються права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в ДВНЗ «ХДАУ», є: Статут ДВНЗ «ХДАУ» (нова редакція), прийнятий конференцією трудового колективу, протокол №1 від 09.06.2016 р. та затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 20.12.2016 року №1571 <http://www.ksau.kherson.ua/pb/1739-2016-06-14-10-11-6.html> Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «ХДАУ» <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20організацію%20освітнього%20процесу%20в%20ДВНЗ%20«ХДАУ».pdf> колективний договір ДВНЗ «ХДАУ», схвалений Конференцією трудового колективу 26 квітня 2018 року, протокол №2 <http://www.ksau.kherson.ua/pb/1739-2016-06-14-10-11-6.html> http://www.ksau.kherson.ua/files/documents_2018/Колективний%20договір%20ХДАУ%202018-2020%20pp.pdf Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук [http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20підготовку%20здобувачів%20вищої%20освіти%20ступеня%20доктора%20філософії%20та%20доктора%20наук%20\(2017\).pdf](http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20підготовку%20здобувачів%20вищої%20освіти%20ступеня%20доктора%20філософії%20та%20доктора%20наук%20(2017).pdf) Положення про вибіркові дисципліни у ДВНЗ «ХДАУ» <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/Положення%20про%20вибіркові%20дисципліни%20у%20ДВНЗ%20«ХДАУ».pdf> Експертна група відмічає, що правила і процедури є доступними <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/> та дотримуються усіма учасниками освітнього процесу. В процесі зустрічей зі здобувачами, експертна група впевнилася, що оновлення та доповнення інформації з цих питань здійснюється періодично шляхом застосування Viber.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

В ході зустрічей із гарантом, завідувачем кафедри економіки, деканом факультету, студентами, роботодавцями експертна група отримала інформацію, щодо розробки проектів освітніх програм попередніх років залучалися широке коло науковців. Проте, знайомлячись з проектом освітньої програми 2020 року на сайті <http://www.ksau.kherson.ua/component/content/article/28-2011-04-28-13-52-47/2011-06-20-14-36-00/4819-opnpasp.html>, який фактично є проектом ОНП, яка має бути введена в дію в 2021 році. Експертна група у спілкуванні з різними групами стейкхолдерів неодноразово намагалася з'ясувати, як втілюються конкретні пропозиції щодо покращення освітнього процесу, проте відповіді їх акцентуються на загальних напрямках співробітництва із університетом, а не на конкретних пропозиціях. Експертна група рекомендувала б з метою уникнення формалізованого підходу в розробці ОНП більш активно залучати різні групи стейкхолдерів та експертів-науковців за напрямками досліджень.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Під час ознайомлення з наповненням сайту закладу та спілкування зі здобувачами і роботодавцями, експертна група встановила, що на ньому оприлюднено досить повну та достовірну інформацію про освітню програму в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства. Експертною групою було розглянуто зміст ОНП і навчальних планів 2016 та 2019 років,

<http://www.ksau.kherson.ua/component/content/article/28-2011-04-28-13-52-47/2011-06-20-14-36-00/4590-робочі-програми-навчальних-дисциплін-051---економіка.html> На сайті також міститься інформація про вибіркові навчальні дисципліни, програми вибіркових дисциплін. Програма вступних випробувань розміщена і на окремій сторінці “Абітурієнт” <http://www.ksau.kherson.ua/abiturientu/pvv.html> Разом з тим, розміщена на сайті інформація для зручності в користуванні потребує упорядкування, над чим заклад наразі активно працює.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

1. Права і обов'язки учасників освітнього процесу врегульовані внутрішніми документами закладу вищої освіти, які відповідають вимогам законів та підзаконних нормативно-правових актів, розміщені на сайті закладу та доступні для всіх стейкхолдерів і суспільства в цілому.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

1. Спостерігається дещо формалізований підхід щодо залучення стейкхолдерів до обговорення ОНП та недостатність з їх боку конкретних пропозицій щодо покращення ОНП та освітнього процесу в цілому. Рекомендації: залучити в якості стейкхолдерів керівників провідних підприємств регіону та економістів-практиків та більш широко використовувати їх поради та рекомендації для інноваційного наповнення освітньо-наукових програм. 2. Інформація для аспірантів на сайті університету, що розміщена відокремлено за двома посиланнями потребує впорядкування для зручності в користуванні. Рекомендації: для зручності користування бажано всю інформацію з питань вступу та освітнього процесу розмістити в одному місці сайту “Аспірантура”.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 9.1-9.3: визначені процедури і правила для всіх учасників освітнього процесу, які в цілому є чіткими та зрозумілими і оприлюднені на сайті, що робить їх доступними; оприлюднені всі редакції освітньої програми; передбачені канали для зв'язку із стейкхолдерами. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми, експертна група вважає можливим стверджувати про загалом відповідність освітньої програми критерію 9 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Ознайомлення зі змістом ОНП дозволяє підтвердити її відповідність вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) в частині формування освітньої та наукової складових. Оцінюючи рівень забезпечення повноцінної підготовки до дослідницької діяльності експертна група мусить констатувати недолік щодо забезпечення ПРН в частині набуття компетентностей в сфері інформаційних технологій (критерій 2). Разом з тим, при оцінюванні його впливу експертна група врахувала, що в процесі зустрічей з д.е.н., доцентом Пристемським О.С. та к.техн.н., доцентом Лободою О.М. було отримано пояснення, що аспіранти при потребі звертаються щодо роботи, зокрема в MathCad, в межах індивідуальних консультацій, на які робиться акцент при роботі зі здобувачами. Що стосується врахування необхідності набуття глибинних знань зі спеціальності, то в ОНП 2019 р. включені такі обов'язкові компоненти, як ОК.09, ОК.10, які охоплюють широкий набір тем. Разом з тим, експертна група звертає увагу, що не всі теми наукових досліджень пов'язані з аграрним сектором, зокрема, з готельними мережами (Ненько О.І.), ЖКГ (Білоус О.В.), туристичною галуззю (Кравець О.В., Пічура І.О., Алещенко Л.О.) маркетингом в спортивній сфері (Вибранській В.В.), промисловими підприємствами (Пантюк І.П.). Різноманітність тематики наукових досліджень має бути врахована при уточненні цілі та унікальності ОНП (підкритерій 1.1). Також з метою врахування наукових

інтересів всіх аспірантів експертна група, з повагою до автономії закладу, рекомендує розглянути доцільність перегляду набору обов'язкових освітніх компонент, які забезпечують набуття глибинних знань зі спеціальності, розширення переліку вибіркових дисциплін з метою охоплення проблем мікро- та мезорівня, специфічних галузей економіки та видів економічної діяльності. На запит експертної групи для оцінки перспектив формування разових СВР було надано відповідну інформацію по 15 здобувачам 4-го року. Враховуючи орієнтацію 14 тем на аграрний сектор та сільськогосподарські підприємства, а однієї на туристичний бізнес, та наявність публікацій з проблем аграрного сектору у д.е.н. Кирилова Ю.Є., Грановської В.Г., Потравки Л.О., Танклевської Н.С., Вольської О.М., Пристемського О.С., Боровик Л.В., Морозова Р.В., Карташової О.Г. та к.е.н. Дудяк Н.В., Карнаушенко А.С., а з проблем туризму – у д.е.н. Кирилова Ю.Є., Потравки Л.О., Грановської В.Г. та к.е.н., Крикунової В.М., в цілому експертна група може стверджувати про потенційну можливість формування разових СВР по цим аспірантам, враховуючи вимоги діючого Порядку та проектних документів. По аспірантам 1-го, 2-го та 3-го років можна стверджувати про потенційну можливість сформувати разові СВР, якщо теми присвячені аграрному сектору та економіці туристичної галузі. Проте, враховуючи наявні публікації у НПП, такий потенціал є поки що низьким по темам, присвяченим готельним мережам, спортивній індустрії, ЖКГ.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямів досліджень наукових керівників.

За результатами зустрічей з науковими керівниками та здобувачами експертна група має можливість підтвердити застосування процедур обговорення з ймовірним науковим керівником напряму майбутніх досліджень, призначення наукових керівників та узгодження теми дисертацій, метою яких є забезпечення відповідності напрямів досліджень керівників та аспірантів. Були отримані запевнення врахування визначених кожним конкретним науковим керівником перспективних напрямів наукових досліджень, результатів аналізу наявних та запланованих НДР університету, ініціативних НДР за напрямами кафедральних досліджень, наявних та запланованих наукових публікацій. На запит експертної групи була надана інформація щодо профілів та публікацій наукових керівників, яка свідчить, що в цілому кореляція наукової діяльності та напрямів дослідження наукових керівників простежуються. Але доцільно звернути увагу на тематику досліджень окремих аспірантів та їх керівників, по яким простежується неповна узгодженість і можуть бути складнощі при визначенні потенційних голови та рецензентів зі складу штатних НПП: Ненько О.І. (2019 р. вступу) «Удосконалення внутрішніх систем якості готельних мереж», керівник д.е.н., проф. Грановська В.В. – публікації щодо якості та/або готельних мереж (готелів) відсутні, публікаційна активність в сфері конкурентоспроможності аграрних підприємств, аграрної економіки; Деркач В.А. (2019 р. вступу) «Продуктивність сортів пшениці озимої залежно від фону живлення на Півдні України», керівник: д.е.н., проф. Потравка Л.О. – публікації щодо продуктивності зернових відсутні, публікаційна активність в сфері економіки аграрного сектору. Крім того, експертна група звертає увагу, що дана тема в буквальному прочитанні відповідає сільськогосподарським наукам, що вимагає її уточнення; Білоус О.В. (2018 р. вступу) «Організаційно-економічні засади впровадження стимулюючого тарифоутворення в житлово-комунальній галузі», керівник: д.е.н. проф. Морозов Р.В. – публікації по житлово-комунальній галузі в 2020 р. у співавторстві з аспіранткою, публікаційна активність в сфері ринку рису, економіки аграрного сектору; Вибранській В.В. (2017 р. вступу) «Управління маркетингом спортивної сфери», керівник: д.е.н., проф. Танклевська Н.С. – публікації з питань спортивної сфери та маркетингу в 2019-2020 рр. у співавторстві з аспірантом, публікаційна активність в сфері управління підприємствами, аграрної економіки, інвестиційної політики, економічної безпеки тощо. Також експертна група звертає увагу, що окремі теми, присвячені туристичній галузі та готельним мережам, є пограничними зі спеціальностями 242 (враховуючи теоретичний зміст предметної області, описаний в проекті СВО для докторів філософії), 241 (проект СВО для докторів філософії відсутній, затверджений СВО для першого рівня). ОНП не є міждисциплінарною і не зорієнтована на забезпечення відповідної освітньої та наукової складової, що було підтверджено і на зустрічах, оскільки акцент робиться на поєднанні аграрної сфери та економіки.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Експертна група підтверджує такий перелік створених заходів та підтримку здобувачів ОНП «Економіка»: функціонує Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених - <http://www.ksau.kherson.ua/rmv.html>, забезпечені можливості для користування лабораторіями університету та бібліотекою, створені умови для отримання індивідуальних консультацій з різних дисциплін та напрямків, є доступ до міжнародних баз Scopus та Web of Science, регулярно проводяться щорічні науково-практичні конференції. Що стосується створення умов для публікації результатів досліджень, то експертна група зауважує, що університет є засновником та випускає два фахових збірника, але не з економічних спеціальностей: «Таврійський науковий вісник: сільськогосподарські науки» (категорія Б) та «Водні біоресурси та аквакультура» (категорія Б). Університет випускав «Таврійський науковий вісник: Економічні науки», який був фаховий з 26.05.2010 по 26.05.2015 рр., але процедура перереєстрації проведена не була. Разом з тим, керівництво університету запевнило, що зараз ведеться робота по відновленню його випуску та подачі документів для включення до категорії «Б». Випуск інших нефахових видань з економічних наук університет поки не практикує. Тому аспіранти заохочуються до публікацій у фахових виданнях інших установ та організацій, з якими ХДАУ підтримує співробітництво (перелік наукових публікацій (активність) аспірантів надано у відповідь на запит експертної групи). Також в ХДАУ існувала практика випуску щорічних колективних монографій, до участі в підготовці яких залучалися і аспіранти в 2016-2018 рр. (перелік публікацій надано у відповідь на запит експертної групи).

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

За результатами спілкування зі здобувачами, ознайомлення з результатами їх наукових досліджень експертна група має можливість підтвердити їх залучення до публікацій результатів наукових досліджень іноземною мовою у закордонних та міжнародних виданнях у галузі економіки (наявні в переліку наукових публікацій аспірантів, наданих у відповідь на запит експертної групи). Для забезпечення поінформованості та допомоги в міжнародній активності аспірантів в університеті функціонує структурний підрозділ університету <http://www.ksau.kherson.ua/infokval-22.html>, підтримку надає відділ з міжнародної діяльності <http://www.ksau.kherson.ua/infokval-22.html>, підписано багато меморандумів та договорів про співпрацю. <http://www.ksau.kherson.ua/infokval-22/5239-меморандуми-про-співпрацю.html>. Університет приймав участь в проєкті за програмою Еразмус +, який бере участь у впровадженні проєкту 561975-EPP-1-2015-1-FI-EPPKA2-SVNE-JP (2015-3320) – «Adaptive learning environment for competence in economic and societal impacts of local weather, air quality and climate (ECOIMPACT)», 2015- 2019 рр. Під час зустрічей були отримані запевнення щодо продовження постійної участі в поданні проєктних заявок по програмі Erasmus+. Також експертна група відмічає, що розглядається можливість започаткування аспірантських програм на іноземній (англійській) мові.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

За результатами проведених зустрічей з науковими керівниками та вивчення наданої закладом інформації щодо їх участі у дослідницьких проєктах (прикріплено окремим файлом як відповідь закладу) експертна група має можливість підтвердити, що наукові керівники здобувачів в університеті є керівниками та відповідальними виконавцями науково-дослідних робіт, беруть участь у виконанні грантових проєктів, результати яких регулярно публікуються. Разом з тим, звертає увагу, що теми у відповіді закладу є в основному кафедральними, які фінансуються за рахунок другої половини дня, відповідно активізації потребує виконання госпдоговірних тем, враховуючи наявний науковий потенціал.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Експертна група підтверджує, що у ЗВО популяризуються принципи академічної доброчесності у науковій діяльності керівників та аспірантів. Застосовуються заходи розроблені в рамках загальної політики дотримання академічної доброчесності (висвітлені за підкритерієм 5.4). Додатково на зустрічах з керівництвом та НПП були отримані запевнення, що встановлення фактів плагіату береться до уваги при продовженні трудових договорів із науково-педагогічними працівниками, що виключає можливість здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

1. ОНП забезпечує підготовку аспірантів до дослідницької та викладацької діяльності. Простежується відповідність наукових тем аспірантів напрямкам досліджень наукових керівників, які є активними дослідниками та беруть участь у виконанні наукових проєктів, в тому числі міжнародних. 2. Створені можливості для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

1. Склад обов'язкових та вибіркового компонент не повною мірою враховує наявні тематики наукових досліджень аспірантів, що потребує розгляду доцільності їх перегрупування. Рекомендації: удосконалити обов'язкові компоненти для повноцінного оволодіння ПРН шляхом долучення складових, які б враховували різноплановість тем дисертаційних досліджень аспірантів (як один з варіантів - розглянути доцільність перенесення ОК «Аграрна економіка» до складу вибіркового з перенесенням до складу обов'язкових компонент однієї-двох існуючих вибіркового дисциплін, які б відповідали напрямам наукових досліджень всіх аспірантів, наприклад, «Поведінкова економіка», «Сучасна економічна політика», «Сучасні економічні теорії»); розширити перелік вибіркового дисциплін з метою охоплення проблем мікро- та мезорівня, специфічних галузей економіки та видів економічної

діяльності. 2. По окремим аспірантам, теми дослідження яких присвячені готельним мережам, спортивній індустрії, житлово-комунальному господарству можливості формування разових СВР поки що є низькими, враховуючи наявні наукові публікації НПП. Окремі теми присвячені туризму, готельним мережам є пограничними зі спеціальностями 241 «Туризм», 242 «Готельно-ресторанна справа», але ОНП не є міждисциплінарною. Рекомендації: розглянути необхідність уточнення тем, враховуючи предметні області спеціальностей 051, 075, 073, 076, 241, 242, активізувати публікаційну активність НПП з метою забезпечення спроможності створення разових спеціалізованих вчених рад по окремим темам. 3. Обмежені можливості щодо публікації у власних виданнях, внаслідок відсутності фахових та нефахових видань з економічних питань. Рекомендації: розглянути доцільність запровадження випуску нефахового збірника з економічних наук, що створило б можливості для долучення до наукової діяльності не лише аспірантів, а і здобувачів інших рівнів, активізувати роботу щодо відновлення випуску фахового видання з економічних наук, продовжити практику випуску колективних монографій за участю аспірантів, яка існувала в 2016-2018 рр.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Освітня програма відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 10.1-10.6 в достатній мірі: зміст програми в цілому відповідає науковим інтересам аспірантів, забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності, наукові керівники є активними науковцями, які активно приймають участь у дослідницьких проектах та регулярно їх публікують, наявні можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень, залучення до міжнародної академічної спільноти, існують перспективи для створення разових СВР, враховуючи публікаційну активність НПП. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принцип поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та їх взаємозв'язок з виділеними недоліками за критеріями 1, 2 та 4, експертна група вважає можливим стверджувати про загалом відповідність освітньої програми критерію 10 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Експертна група вважає за необхідне відзначити активну та чітку роботу закладу в організації дистанційних зустрічей під час проведення акредитаційної експертизи. Водночас звертає увагу, що застосований формат проведення зустрічей, а саме: збирання всіх осіб в одній аудиторії з дотриманням карантинних обмежень щодо дистанції не менше 1.5 метра та масочного режиму, під одним логіном, через що для всіх учасників виділяється лише одне "вікно" в програмі Zoom, створювало значні труднощі для експертної групи при візуальній ідентифікації осіб (незважаючи на те, що експертна група ознайомила заздалегідь із сайтом закладу та фотографіями керівного складу). Через це експертна група мала певні труднощі щодо дотримання правил ввічливості при поставленні питань. Звертання типу "третій здобувач в другому ряду" або "жінка біля вікна" не є ввічливими і не відповідають правилам етики експерта, але експертна група вимушена була вдаватися до них через неможливість чіткої візуальної ідентифікації присутніх.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

В

Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	E
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6 . Людські ресурси	B
Критерій 7 . Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8 . Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	E
Критерій 9 . Прозорість та публічність	B
Критерій 10 . Навчання через дослідження	B

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Додаток.pdf</i>	gQf/KQD3Gw1Mj5CsDcDnGQu4ULDxAzZdHJ7CuQ mozxo=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Шалімова Наталія Станіславівна

Члени експертної групи

Рєпіна Інна Миколаївна

Кузіна Вікторія Юріївна